

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.
Az előfizetési pénzek és hirdetések
ide küldendők.

Hirdetések

legjutányosabb számítással, díj-
szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRTDEK

Szerkesztőség:
Bezerédj István-utca 5. szám.
Ide küldendők a lapot ér-
deklő összes közlemények.

Előfizetés:
egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítóknak,
ha az előfizetést egész évre előre
beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TARSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYESZTÉSI FELÜGYELOSEG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs: JANOSITS KÁROLY.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: BODNÁR ISTVÁN.

Egyes szám ára 20 fillér.

Olaszországi tanulságok.

Az emberszeretet tanát a szociológia hamis, lehetetlen tannak mondja, mert ellenkezik az emberi természet alapvonásával, amely: az egoizmus. Hát kétségtelen, hogy az ember önző lény. Magaáltatás volna ezt tagadni. Érezzük azt mindnyájan lelünk mélyén. Bármilyen nemesszívűek legyünk is, az első s a fő mégis a saját érdekünk. Am kellőképpen szemügyre vette-e a társadalomtudomány az emberi lelket, midőn ellenvetését megtette; vizsgálata tárgyává tette-e annak idevágó egyéb, szokatlanabb körülmények között is jelentkező hajlamait? Mert csak így nyerhet tökéletes, a valóságnak teljesen megfelelő ítéletet. Igaz, mi rendes körülmények között önző lények vagyunk: a mi javunk, a mi előnyünk a fő. De midőn balsors sújtja embertársunkat, midőn őt kín és gyötrelmek között látjuk vergődni, midőn a szenvedések áradatként zúdulnak reá, elhagyottnak, mindenétől megfosztottnak tudjuk őt, vajjon akkor is az önzés rideg érzése uralkodik lelkünkben, vagy nem-e inkább szánalom, irgalom kel bennünk s annak nyomán a vágy, az ösztönzés, a lelkes kívánság, hogy a nyomoron, szenvedésen túlünk telhetően enyhítsünk?

Bizony, ilyenkor az utóbbi történik.

Tapasztaltuk ezt most az olaszországi földrengés alkalmával, mely olyan borzalmas pusztítást vitt végbe emberek életében, épségében, fáradsággal, verejtékkel össze-

gyűjtött szerzeményükben. Megdöbentünk, megindultunk egész lényünkben az iszonyu hírek olvasására s könyörületesség kelt a szívünkben s felbuzdulás támadt bennünk a segítségre, támogatásra, áldozásra.

És a megdöbbenés pillanatában, önfeledtségünk állapotában támadt érzéseink, lelkinyilvánulásaink vannak olyan hívek, igazak, mint a rendes körülmények között jelentkeznek.

Azt mondják, a Magyarország részéről Olaszország szerencsétlenségei iránt nyilvánult rokonérzés, részvét, segítség el fogja háritani a bennünket onnan fenyegető háborút.

A földrengés iszonyatos borzalmaival kellett ahhoz, hogy az embereknek embertársaik iránt szívük mélyén honoló szeretetét napfényre hozza, amazokat lefegyverezze, talán már kivont kardjukat a hüvelybe visszatenni kényszerítse, hogy a testvéreket megismertesse a testvérekkel.

Hát mért nem tört magának utat ez a kölcsönös megismerés földrengés nélkül? Miért olyan elfogultak, tompák, vakok az emberi szívek, hogy csak súlyos csapásokra, iszonyu ütésekre képesek föleszmélni, önmagukat igaz mivoltukban megismerni? A szeretet természettől fogva ott lakozik a szívekben — miért nem nyilvánul az hát magától, s miért kell annak nyilvánulásához földindulás, rombolás, dúlás, pusztulás?

Vonjuk le az olaszországi eseményekből a tanulságot a magunk számára.

Hazánkat háború fenyegeti — nem a

keleti háborúra gondolok — önfiai e hazának állanak ellenségesen, gyűlölségesen egymással szemben. E lap érdemes szerkesztője a mulhethi számban e helyen hazafias aggodalmaktól ostromolt, érző meleg szívével rámutatott azokra a vérszes következményekre, melyeket ez az ellenségeskedés: a vallásfelekezeti gyűlölség, türelmetlenség a hazára nézve magában rejt.

Miért nem nyílnak meg végül a szemek? Miért nem tűnik el már egyszer az elfogultság köde a lelkekről? Vagy már annyira eltompultak, hogy jobb, igazabb, tisztább, józanabb belátásra nem is képesek? Miért nem eszmélnék föl, miért nem pillantanak magukba, miért nem látják már egyszer át, hogy az ember szíve mélyen természettől fogva, Isten akaratából szeretet honol az embertárs iránt? Földrengés kell, mely a szíveket megrázza, megdöbenti? Iszonyat kell, mely azokat fölráasztja? Útés, csapás kell, mely az Istentől beléjük ültetett szeretetet föléleszti, föllobbantja? Miért nem éled az fel magától? Nem elég a szeretetet az ajkon hordozni, ki kell annak világot látni, ki kell annak sugározni a szívből. Miért nem látják be, hogy egy kis ország, szegény ország, elmaradott ország, melynek kaján a szomszédja, melynek területén a vesztére törő nemzetiségek hatalmas sokasága él, — hogy egy ilyen ország nem engedheti meg magának azt a bűnös, istentelen, öngyilkos kedvtelést, hogy jó, hü fiainak javát, üdvét szolgálni hivatott ereje, energiája vallás-

Margit-virágok.

Vigan-forog a föld tovább . .
Ragyog a hold, a nap . . .
Nem változott meg semmi sem,
Csak a szívem,
Melyben egy húr im elszakadt!

Mért lenne esoda odafönn?
Hisz nem történt itt semmi más,
Csak férjhez ment egy lány — Ezért,
S egy tört szívért . . .
Mért lenne nap- s holdváltozás?

SZENDRŐI JÓZSEF.

Tört sohajok.

Láz emésztí testem, lelkem,
Nincs nyugalom, édes almom . . .
Dúlt agyamban villan, cikáz,
Eszme, érzés villámszarnyon.

És szívemben bús érzelmek
Nyílt tengere zúgva tombol:
Tört sohajok, röpke dalok
Születnek a fájdalomtól —

De reggelre . . .
A sok dalból, tört sohajból
Mar egy hang se jut eszembe —
Csak egy könny eg a szemembe!

SZENDRŐI JÓZSEF.

Evlia Cselebi XVII. századbéli török világutazó megyénkről.

Irtá: Holub József.

Igy Brown Eduárd angol utazó, aki Evlia után pár évvel, 1669—70-ben járt nálunk s tapasztalatait igen érdekes utleírásban örökítette meg⁶, felemlíti Tolnánál, hogy magyarok és rácok lakják, „ez a két nép el ugyanis ezen a vidéken — írja tovább — de nem férnek jól össze egymással, folytonosan civódnak“. S hogy e folytonos egyenetlenkedésnek nem a magyarok voltak az okai, azt egy másik utazónak, Gerlach Istvánnak naplójából⁷ tudjuk, aki 1573-ban utazott le a Dunán s érintette Tolnát is; Gerlach így ír róluk ép Tolnánál: „A magyarok közt lakik elszórtan egész Bulgáriáig gonosz, tolvaj, áruló nép (ein böss, diebisch und verrätherisch Volckschier), amelyet rácoknak hívnak, horvátul beszélnek s onnan származnak is. Szent Pál leveleit ismerik el s babonás vallásuk majd olyan, mint a görögöké“. Hihető is, hogy evvel a zabolátlan vad néppel sok baja volt a magyaroknak; a töröknél hiába keresett elégtételt, segítséget, az bizonyára a rácot pártolta, mert az mindig a kezére játszott. Gerlach említi, hogy a rácok „zeigen den Türken oftmahls gelegenheit Vich und Dente hinweg zu nehmen.“

Amit Szekszárd környékéről mond Evlia, elég kedvező képet mutat: „a külváros mögött levő halmokon és hegyeken mind rózsáligetes

⁶ Brown Eduard, Relation de plusieurs voyages faits en Hongrie, Servie etc. Paris, 1674.

⁷ Stephan Gerlach des Aelteren Tagebuch. Frankfurt a/M. 1674.

szőlők, kertek és folyóvizek vannak; levegője, vize és vára kellemes“. Evlia junius 8-an indult el Belgrádból s tekintve azt, hogy elég lassan haladtak, lehetett augusztus vége, szeptember eleje, mikor hozzánk értek; érthető, hogy gyümölcstákkal beültetett, szőlőkoszorúta dombjaink jó benyomást tettek rá.

Pigafetta Márk, aki Verancsics Antal kíséretében 1566-ban utazott erre, ezt a vidéket mondja a legszebbnek abból, amit Magyarország látott.⁸

Szekszádról Tolnára Jeni Palánka érintésével vezetett az út; ez a kis erősség és város a mai Palánk-puszta helyén feküdt, mely onnan kapta nevét is. Jeni Palánkat, azaz Uj Palánkat a török építtette 1596-ban a Sárviz »husz ivu« fahídjának védelmére. »Annyi igaz — írja Evlia — hogy a maga helyén jótetmény«. Ilyen török erődítmény volt meg ezen a vidéken pl. Dsankurtazan, Adony közeleiben es Hamzabeg (Erd).

Maga a vár kicsi, felhuzható hiddal ellátott erősség volt, melyben egy templom és 10 ház állt; őrizetére 100 főnyi őrség és 10 agyu szolgált. A vár előtt eiterülő kis város sem volt nagy: mindössze pár ház és bolt. A Sárviz hídjá fölött — mely bizonyára nem volt husz ivü, mint Evlia a török stílus szokott nagytárával írja — az őrségnek kis faból épült őrház szolgált nyugvóhelyül. A Palánka nemcsak védelmi hely volt, hanem egyszersmind vám is, mert a hidon átvitt bor után vámot kellett fizetni, más után azonban nem.

Jeni varából — írja Evlia — 4 óra alatt értek Tolna palánkára.

⁸ Itinerario di Marc Aurinno Pigafetta. Starine XXII. évf. Z'gráb, 1890.

felekezeti háboruskodásra lekötve tartassák? Nem hallják egy távoli földrengésnek félelmetkeltő moráját?

Az olaszországi földrengés elhárított rólunk, úgy állítják s joggal, egy kívülről fenyegető háborút, vajha elhárítana rólunk egy belülről már kitörőben levő háborút!

Dr. Rubinstein Mátyás

A tisztviselők lakbérére.

Országszerte van bizonyos elkeseredés a megejtett tisztviselői lakbérrendezés miatt, de ha valahol igazságos a mozgalom a megállapítás ellen, akkor ezek között a városok között Szekszárd bizonyára a legelső helyen áll. Érthető, megmagyarázható tehát az az erős mozgalom, amely a tisztviselők között itt a napokban megindult. Valami 200-an kérvényt adtak be Tolna vármegye közigazgatási bizottságához, amelyben igazságos ügyük támogatását s bőven megokolt emlékiratuknak a pénzügyminiszterhez leendő felterjesztését kérelmezték. A közigazgatási bizottság teljes tudatában lévén az itteni miserabilis lakás és lakbér-állapotoknak — nemrégiben már figyelmeztette a minisztert, a tisztviselőket itt annyira megkárosító rendszerre, a gyakori házbérvédelem-eltitkolásokra — természetesen most is készséggel vette kezébe az ügyet, már fel is hívta a m. kir. pénzügyigazgatóságot annak kimutatására, hogy jövedéki kihágási eljárást az utóbbi időben hány esetben indított s hányszor szabott ki bírságot? Ha a pénzügyigazgatóság válasza megérkezik, a tisztviselői emlékiratot a legmelegebb ajánlással terjesztik fel a miniszterhez s bárhogy vélekedjenek is egyesek, mi hiszünk az igazságos ügy diadalában. Szekszárd esete ugyanis más, mint a többi zugoló városé. A tisztviselői ügyét annyira szívén viselő főispánunk ugyanis már előbb interveniált ebben az ügyben s akkor azt a biztatást nyerte a pénzügyminiszteriumban, hogy a hiányos iratokat

pótlás végett majd visszaküldik s ha megtörténik is időközben a beosztás, később a helyesbített adatok alapján azt módosítani fogják.

Igy tehát itt nem új eljárás megindításáról van szó, de a réginek befejezéséről. Nem egy végérvényesen hozott miniszteri döntés megváltoztatásáról, csak egy feltételesen hozott ideiglenes határozatnak igazságos adatok alapján való módosításáról. A szekszárdiakkal szemben a miniszter helyzete is könnyebb, mert ha ezt a kérést teljesíti, ebből semmi jogcímet sem varrhatnak a többi városok.

Bizzanak tehát a tisztviselők. Igazságuk kétségtelen. S hogy a miniszter jóindulata is megvan, eddigelé még ebben sincs okunk kételkedni. Az ügy jóakaróit, barátait azonban ismételtel felkérjük, hogy minden befolyásukat használják fel a tisztviselők eme jogos, méltányos, igazságos kérésének mennél nagyobb odaadással való propagálására és támogatására.

A miniszterhez intézett felirat egyébként szövege szerint így szól:

*Nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter Úr!
Kegyelmes urunk.*

Magyarországnak nehéz megélhetési gondokkal küzdő állami és vármegyei tisztikarát hálás érzelmekkel töltötte el Nagyméltóságodnak az 1908. évi állami költségvetési-törvénybe iktatott ama gondoskodása, amely a tisztviselői lakpenz ügyének országos rendezését tűzte célul, a reménység perspektíváját nyitotta meg sok ezerek előtt, azt a biztos hitet kelte mindannyiunkban, hogy lakpenz ügyünk — mely az országszerte tapasztalható lakberuzsora folytán a tisztikar tekintélyes részének anyagi romlását, eladósodását legelső sorban előidézte, az 1908. évi költségvetési törvényben lefektetett elvek alapján — végrevalahára igazságos, méltányos, közmegelegedést keltő, gyökeres rendezést nyer.

A világért sem vonjuk kétségbe Nagyméltóságodnak kiváló joakarátát, örök hálásak vagyunk a tisztviselői karon segíteni hivatott bölcs, humanus kezdeményező lépéséért, egy kis fulánkkal azonban a szívünkben, megis feljajdulni vagyunk kénytelenek, mert a bekövetkezett

rendezés, illetve nekünk, szekszárdi állami és vármegyei tisztviselőknek új lakber osztályba soroztatásunk, tekintve az itteni minősíthetetlenül rossz lakás és házbér viszonyokat, reánk nézve a leghatározottabban hátrányos, s elmondhatjuk, hogy ha Nagyméltóságod általánosan ismert jóindulatával sürgős segítségünkre nem jő, az új lakber rendezés által nem a hogy nyertünk volna, de egyes háztulajdonosoknak éppen a lakbérémeles hírére már is tapasztalható, még fokozottabb követelése, a lét, a megélhetés amúgy is csak minimális alapját — törzsfizetésünket is megtámadással fenyegeti, vagyis ami Nagyméltóságod lelki szemei előtt, mint üdvös cél lebegett, a tisztikaron való segítés eszméje, illuzióriussá vált, s a mi jó és szép volt elméletben, arra alaposan reácafol a való élet!

Nagyméltóságod ugyanis abból indulva ki, hogy a tisztviselők zöme amúgy is a IX. ik rangosztályban töltte el életét, így az új lakberosztály megállapításához, az ezen fizetési osztálynak megfelelő három szobás lakásokat vette alapul s azoknak összeírását rendelte el.

Elismerjük, hogy ez normalis lakásviszonyokkal bíró városokban helyes és igazságos kiszámítási alap, de hogy a mi speciális viszonyainknál fogva mennyire ingat és megbizhatatlan s velünk szemben teljesen igazságtalan kiindulási pont, kegyes engedelmével a következőkkel kívánjuk beigazolni.

A szekszárdi m. kir. pénzügyigazgatóság Nagyméltóságod rendelete folytán az 1908., 1909., 1910. évekre szolgáló házbérvédelem bevételek alapján *lényegében beérdeelt* 3 szobás lakásként 45 lakást írt össze, vagyis összeírta a Szekszárdon feltalálható, adó alá bevallott összes 3 szobás berakásokat, tekintet nélkül arra, hogy azok *tisztviselői lakásokul egyáltalán alkalmasak-e?* Tudomásunk szerint van ebben az összeírásban földes, gerendázott, padlózatlan, nedves, penészes, a város külső részeiben teszerekből s magtár helyiségekből lakásba erőszakolt bérhelyiség, van olyan 3 szobás lakás is, amelynek évi bére a házbérvédelem bevételeiben 180 koronában van kitüntetve, holott itt nem a hogy három, de két, sőt még csak egyetlenegy szobácskából és konyhából álló lakást sem lehet kapni ennyire. A mint igazolni tudjuk továbbá, 3 szobás lakásokul fel vannak veve voltaképpen 2 szobából álló, de üveges folyosóval bíró lakások is és csupán csak azért, mert a házbérvédelem bevételeiben ekként szerepelnek; viszont kihagyattak olyanok, amelyek voltaképpen 3 szobás lakások, mert az esernyő, bot, fogas s legfeljebb

Tolnán hajdanta erős vár állt; erre mutat a Tolnavár név is, melyel gyakran találkozunk régi emlékeinkben; a török uralom alatt már csak Palánka, a Duna partján, melynek közepén negyszögletű köépitésű torony állt néhány ágyuval, mellette templom s néhány deszkatejű ház. A XVI. századig Tolna volt a megye főhelye, itt tartottak országgyűléseket, királyok gyakran tartózkodtak falai közt, de a török idők beköszöntevel lehanyatlott régi dicsősége, mert a török Szekszárdot tette meg a vidék központjává, ez lett a szandzsák-bég székhelye, valószínűleg kedvezőbb helyzete s erőssége miatt. A város Evlia szerint virágzó és díszes volt, 80 keresztény házat számlált a Duna partján. Brown Eduard, aki — mint láttuk — 1669—70-ben utazott erre, szintén úgy nyilatkozik, hogy nagyon szép hely volt valaha, de a keresztények felegették. Ez tehát 1663 és 1669 közt történhetett, mert Evlia nem említi. Az uttól félreeső helyen romladozó furdóje volt s ezért nem is igen használták.

Tolnánál külön megemlékezik Evlia Tolna várának tavaról, melyet — mint írja — a magyar történetírók Torgánának neveznek. Ez a Duna folyótól délre négy óra járásnyira feküdt s 10 mérföld kerülettel bírt. Tavasszal, ha megindult az áradás, megtelt a Tolna tava, úgy hogy egész tengerré lett s hét hónapig halásztak benne. Ha Evlia adatait nézzük s a Torgána nevet, könnyen rájövünk, hogy ez a tó a mai Dorgona lehetett csak, mely a keselyüsi ut mellett fekszik, a nevet fentartotta a Dorgona-híd és Dorgona-fok elnevezés is. Természetes, hogy a Duna áradásakor megtelt vízzel, jó halászo hely volt, amit a török igyekezett hasznára fordítani. A török nem hagyott figyelmen kívül semmiféle jövedelmi forrást; ha a deftereket — adó, vám s más jövedelmekről szóló hivatalos könyveket — nézzük,⁹⁾ melyek

⁹⁾ Magyarországi török kincstári defterek. Fordította Velics Antal, bevezetéssel ellátta és sajtó alá rendezte: Kammerer Ernő. I. K. 1543—1635. II. K. 1540—1639. (1886, 1908).

fenmaradtak s értékes adatokat szolgáltatnak országunknak kétszáz év előtti állapota, lélekszáma, földmívelése, kereskedelme és iparára nézve, látjuk hányféle jövedelmi forrást erőszakolt ki magának a török. Így a Dorgona tóban való jövedelmező halászatot is megadóztatta s külön felügyelőseget szervezett itt, melynek jövedelmét a határszéli katonaságra fordították. De nemcsak a Dorgona-tónál volt ez így, hanem más tavaknál is: így például tudjuk a defterekből, hogy 1553-ban a Tolnához tartozó három halastó 3750 ákcsét jövedelmezett a török kincstárnak. Nagy összegre rugott a hal-tized is a folyómenti városokban, amit szintén szedtek. De megtehette ezt könnyű szerrel a török, mert folyóink s tavaink roppant halbőséggel dicsekedtek. Nézzük csak mit ír Brown Eduard: »A Dunában sok jó halat fognak, pisztrángot, süllőt s a világ legkínzóbb pontyait, nem is szólva számos más halfajról. Van itt görgöcse vagy kövi ponty, fehér-keszeg, durbinos, sügér, keszege, kárász, lazac stb. Halásznak itt egy fajta halat, mely a csukánál is nagyobb, melyet harcsának hívnak; végül van az év bizonyos szakában csodás mennyiségű viza, melyek közt akad 20 láb hosszú is; a viza majdnem olyan, mint a tok.« Gerlach, akinek már említettük naplófeljegyzéseit 1573-ból, írja, hogy hajójukkal kikötöttek Tolnán s ellátták magukat élelemmel: kaptak kitűnő bort, mindenféle ételneműeket s óriási dunai pontyokat, 14—16 fontosat 3 magyar krajcárért. Van — írja tovább — 30 fontos ponty is, kövér és széles, de nem hosszú, olyan husos és zsíros, mint egy malac.

A kitűnő bor, amit Gerlachék Tolnán vettek maguknak, bizonyosan szekszárdi volt, mert Tolna nem volt bortermelő ekkor sem, de a hajón utazók Szekszárdot nem érintették s ezért a tolnai bort dicsérik. Így báró Wratislaw, aki Kregwitz Frigyesnek, II. Rudolf követének kíséretében utazott hajón Béasból le a

Dunán 1591-ben, feljegyzéseiben¹⁰⁾ említi, hogy Tolnán kikötöttek s mivel ott kitűnő bor termelt, nagyszerűen felüdültek, sőt palackjaikat is megtöltötték, amit később nem is bántak meg Hasonlóképp szekszárdi lehetett az a kitűnő szőlő is, amivel 1576 őszén a tolnai evangélikus pap megkínálta Schweigger Salamont, aki jó későn, nov. 21-én utazott át Tolnán. »der Pfarrer verehrt uns mit Kastlicsen Trauben.«¹¹⁾

Tolna után Paks palánka volt a következő állomás, hova 5 óra alatt érkezett meg. Paks régi, elpusztult erődítményeit Szulimán építtette fel újra, mikor török kezre került 1529-ben. Az erődítmény a Duna partján halom tövében hármas, erős és szilárd palánka volt, 800 lépés kerülettel. A várban kolostorból átalakított dsámi, 50 deszkatejű ház, hadi szertár és ágyuműhely állt; az egészet mély árok vette körül, melyen át felvonóhid vezetett a várba, ezt minden éjjel felvonták s a várkapuhoz támasztották. Az árkon kívül meg vastag gerendákból és keskeny sorompókból álló palánka védte. A déli kapu előtt a hidon egy lonsda kősköt (loggia kioszk) építettek, pavillonszerű épületet, hol az utasok megállapodtak, míg a várba bebocsátást nyertek. Órsége 200 főre rugott. A zenekar itt is játszott az esti ima után, mint Bátaszékpalánkán.

Nemcsak a várat, hanem a várost is palánka és sorompó vette körül, melyet a budai ut hasított át s így két kapuval bírt, melyek erre a főútra nyitak. A város 200 deszkazsindellyel fedett, szegényes, nyomorult viskójától elüthött a keramittal fedett szép templom (dsámi), mely 1591-ben még keresztény templom volt, mert báró Wratislaw, ki, mint láttuk, 1591-ben járt arra, azt jegyzi meg, hogy két keresztény temploma van Paksnak, egyik a

¹⁰⁾ Der Freyherrn v. Wratislaw merkwürdige Gesandtschaftsreise von Wien nach Constantinopel. Leipzig, 1786.

¹¹⁾ Schweigger Salomon. Eine neue Reisebeschreibung aus Deutschland nach Constantinopel und Jerusalem, Nürnberg, 1613.

egy ruhás szekrény befogadására szolgáló, *nem is fűthető* előszobákat 4-ik szobává legfeljebb csak a háziurak fantáziája minősítheti.

A m. kir. pénzügyigazgatóság maga is érezte és tudta azt, hogy összeírása bár megfelel a házbérbevallási ívek adatainak, de nem felel meg a való tényállásnak, az igazságnak. Jegyzetekkel látta tehát el kimutatását, sőt külön felterjesztésben hangsúlyozta, hogy itt a tisztviselők jogos igényeinek megfelelő 3 szobás lakások egyáltalán nem kaphatók s maga a házbérbevallás sem fedti a valót, mert a házbéradó az előző évi bérfizetés szerint levén kivetendő az 1908—10. évi vallomásokban még azon lakberek szerepelnek, melyek akkor fizettek, amikor Szekszárd még nem volt rendezett tanácsú város, holott azóta a lakberek hátróztottan emelkedtek. Utalt e mellett rá, hogy a bérbé adott 45 lakás közül csak 17-ben lakik tisztviselő s az összes bérlakások közül csak 3 van olyan, mely a IX. fizetési osztályba sorozott tisztviselők jogos igényének megfelel. A mi legfőbb sérelmünk tehát éppen abból származik, hogy ezek a figyelmet és méltánylást érdemlő körülmények a lakbérosztályba soroztatásunknál, általunk nem is sejtett okokból figyelembe egyáltalán nem vétettek, holott nemcsak a törvényi intenciója, de Nagyméltóságodnak az összeírást elrendelő leírata is kimondja azt, hogy *»az összes vidéki állomáshelyeket a lakáspénzekre nézve, a megállapított új, 2—7. osztály közül abba az osztályba kell sorozni, amelyben a IX. fizetési osztályra nézve megállapított lakpénz megfelel az illető állomáshelyen a tisztviselői lakásokra alkalmas, háromszobás lakásokért a besorozás időpontjára szóló házbérvallások szerint tényleg fizetett lakberek átlagának.*» Ha tehát csak az *alkalmas* lakások vétettek volna figyelembe, akkor mi ma sokkal nagyobb, vagyis a III-ik lakbér osztályban foglalnánk helyett, de mert nem így történt, sérelmünk kétségtelen s kétségtelen legkivált azért, mert a mi különleges viszonyainknál fogva már maga a lakpénz megállapításának imént felemlített módja sem szolgálja azt a méltányos, igazságos intenciót, amely legjobb meggyőződésünk szerint Nagyméltóságodat a lakbérrendezési eljárás megindításakor vezette. Mert ime Szekszárdon hiteles adataink szerint a IX. rangosztályban 52 tisztviselő van, akiknek lakbérért az előbb idézett módon kellett megállapítani. Megállapított pedig akként, hogy összeíratott a Szekszárdon található összes házbéradó alá bevaló 3 szobás lakás. Ugy de az így összeíratott 8 lakásból csak 17-ben lakik tisztviselő, tehát

már magában az sem méltányos és igazságos dolog, hogy 17 ember lakás-körülménye legyen irányadó 52 ember lakáspénzének meghatározására, még meztelenebbül mutatja azonban a valót, ama, általunk minden percben beigazolható körülmény, hogy az előbb említett 17 lakás közül csakis 3-ban lakik IX. rangosztályba sorozott tisztviselő, míg 10 lakást X-ik, 4 lakást pedig XI. rangosztálybeli tisztviselők foglalnak el.

Ime Nagyméltóságú pénzügyminiszter ur, a mi kétségtelen igazságunk! Mert mit is igazol a fenti statisztika? Igazolja legelőször is, még pedig a legkézzelfoghatóbb módon, a legnyomoruságosabb lakásviszonyokat, Ha ugyanis X. és XI. fizetési osztályba tartozó tisztviselők IX. fizetési osztályba sorozott tisztviselőket megillető lakásokat foglalnak el, ez nem fényűzési hajlamukat, de szomorú kényszerhelyzeteket s ama köztulmányt mutatja, hogy szűkösen megállapított lakberekre reáfizetnek, tehát nem csak az ő lakbérilletményük, de a IX. fizetési osztályu tisztviselők és ennek alapján a többi tisztviselő lakbérére is nem a tényleges valóságnak megfelelően let megállapítva, mert hogyha valóság az, — pedig az, — hogy 52 IX. fizetési osztályu tisztviselő közül csak 3 lakik a Nagyméltóságod által összeíratott 3 szobás bérlakásokban, akaratlanul is az a kérdés tolu előtérbe, hogy akkor közülük a többi 49 tisztviselő milyen lakásban is lakik?

Nagyméltóságú pénzügyminiszter ur, Kegyelmes urunk, könnyű szerrel megfelelünk rá. Két szobás lakásban nem lakhatnak, hiszen amint kimutattuk a X. XI. fizetési osztályba sorozott tisztviselők is kénytelenek nagyobb, tehát 3 szobás lakást kivenni, ezek a IX. fizetési osztályu, jobbára nős, családos, számos gyerekkel megáldott tisztviselők kénytelenek tehát a szekszárdi ugynevezett 4—5 szobás lakásokba bevonulni, de még így sem élvezve azt a kényelmet, amelyet tér, levegő s más confort tekintetében, például katonasággal bíró városban egy 2 szobás katonatiszti lakásban élveznének. A tisztviselők egy tekintélyes része pedig tekintettel a tulmagas házbérekre, hosszú lejáratu kölcsönökre inkább saját házakat szerzett és szerez, mert bár nagy nehezére esik az évi törlesztés, mely 1200—1400—1600 koronás lakbérnek felel meg, de abban a reménységben él, hogy eme *kényszer szerzés* útján idővel vagy ő, vagy legalább a családjá mégis csak türethető, kényelmesebb saját otthonhoz jut.

Miután tehát az itt elsoroltakból kétségtelenül kiviláglik az, hogy bennünket, szek-

szárdi tisztviselőket a lakbérosztályba való sorozásnál, Nagyméltóságod legjobb intenciói ellenére, kétségtelenül nagy sérelem ért, mély tisztelettel az iránt esedezünk, hogy igazságos ügyünket újból való felülvizsgálat alá véve, kegyesen elrendelni méltóztassék, hogy az itt elmondottak valódisága, akár a Tolnavármegye tekintetes közigazgatási bizottsága által megbízandó kiküldöttek által, akik állhatnának egy-két bizottsági tagból, továbbá a város polgármesteréből és a vármegye tisztii főorvosából, — vagy akár — amit még jobban szeretnénk, Nagyméltóságod saját leküldött tisztviselője által a helyszínen, minden kétséget kizáró módon konstatáltatnék.

A fent elsoroltakat ugyanis még a következő konkrét adatokkal is támogatni tudjuk:

1. Tolnavármegye tekintetes közigazgatási bizottság mult évi felterjesztésében már hangsúlyozta Nagyméltóságod előtt, hogy a m. kir. pénzügyigazgatóság által felküldött kimutatások a pénzügyigazgatóság hibáján kívül a valóságnak meg nem felelők, mivel első betekintésre is látható, hogy itt nagyobb mérvű lakbér eltitkolások vannak. Értesülésünk szerint azóta a szekszárdi tekintetes m. kir. pénzügyigazgatóság több rendbeli jövedéki kihágási eljárást indított meg, amelyek jelenleg is folyamatban vannak, így egy esetben már is beigazolását nyerte a na körülmény, hogy egy házi gazda, ki előzőleg három szobás lakásáért 800 korona évi bért kapott, az új bérösszeget csak 400 koronával vallotta be, ami kiderülvén, a pénzügyigazgatóság által már pénzbírsággal is sújtott. Ezen kívül még 55 esetben volt és van folyamatban eljárás.

2. Igazolni tudjuk továbbá, hogy éppen a lakások összeírása alkalmával egy itteni három szobás lakásért havi 100 korona bért fizettek, ami évi 1200 korona lakbérnek felel meg.

3. Igazolni tudjuk végül azt is, hogy van több olyan újabban épült, 3 szobás lakás, amely jelenleg adómentes s ezért a házbéradó kivetési lajstromban elő sem fordulhat, pedig ezekben a lakásokban éppen a IX. fizetési osztályban levő tisztviselők laknak évi 720—900 koronás bérekért.

Egyelőre ennyi, amit igazságos és méltánylást érdemlő ügyünk támogatására felhozni szükségesnek találtunk. A megejtetni remélt és ohajtott vizsgálat alkalmával azonban még több, itt el nem sorolt részletekkel is szolgálhatunk.

Miután tehát már az itt elsoroltakból is kétségtelenül megállapítható az, hogy bennün-

vámön kívül hegyen áll, a nagyobbik pedig bent a városban. Nagy fogadójáról, karaván-szerajáról megemlékezik Evlia és Wratlslaw is, mely mellett egészséges vizü kut volt.

Szólókkal már akkor jól be volt ültetve Paks környéke; ismerjük a defterekből a paksiak által 1570-ben fizetett must-tizedet: 276-an 25.034 akó után szolgáltatott be tizedet. Evlia is azt írja, hogy a város mögött sok szőlő van s az egész hadsereg szőlőt eddegélve vonult át Pakson. Dicséri a jószívü, barátságos lakosságot, mert házaikba fogadtak néhány beteget s gyógyították őket. A város nyugati részén, a »zajos vár útján« s e városnak temetőjezen — írja Evlia — a Dunára néző helyen Arkóds Baba búcsujáró helye van. Ez az ember Szulejmán Khán korában hitharcos és tökéletes egyen volt. Olyan búcsujáróhely lehetett ez, mint Gül Baba sirja Budán, hol még ma is áll a mecset, amelyet sirja fölött emeltek, vagy Szekesfehérvárt Gázi Szulejmán pasa vértanu sirja egy kolostorban a budai kapun kívül.

Paks után *Földvár* volt a legközelebbi állomás, a Duna mentén a legerősebb palánka Evlia szerint. Erős, nagy vára a Duna partján magas hegyen feküdt, háromszoros tömésfal vette körül és két igen mély árok. Maga a vár-épület négyzetes volt, a sarkokon egy-egy torony, melyeket jó ágyuk védtek. A várba két erős fakapu vezetett: a kicsiny kapu, mely kelet s a nagy kapu, mely nyugat felé nézett. A kicsiny kapu előtt diszes lonsda állt, itt üldögéltek a várszolgák s nézték a mozgalmás képet, amelyet a Duna rakodópartja nyújtott. Maga a vár kis területet foglalt el, mindössze néhány deszkaszindelyes ház s egy templomból átalakított dsámi foglalt benne helyet. A dsáminak igen magas, jól megerősített négyzetes tornya volt, a csúcán négy ágyu; mivel ez volt a legvédettebb hely, ebben őrizték a parancsnokok s a várkatonák értékes tárgyait.

Jól meg volt erősítve a város is. Erős tömésfal vette körül négyszög alakban, melyen a budai ut nyitott két kaput: e kapuk oltalmára deszkabástyáju, ágyukkal felszerelt tornyok szolgáltak. 200 laposfedelü házat s egy dsámi számlált össze Evlia, mely utóbbi azelőtt művészi keresztény templom volt. A város, az a terület, amelyet fal vett körül, nagy terjedelmű volt, úgy hogy még a temetőnek is a városfalakon belül jutott hely. Mivel így bőviben voltak földnek, sok szép kertet műveltek, ami nagy diszere vált a városnak.

Földvárnak nevezetessége volt az évenként tartott »nagy vásár«, amikor 5—10000 ember gyült ide össze, ily alkalmakkor — mint az ma is szokás — 2—300 bódét róttak össze, Evlia szerint »két háromszázig menő nyomoruságos kunyhó formájú boltot.« A defterek szerint 1580-ban 10000 akcse volt a dunaföldvári »nagy vásár« jövedelme s ebből is következtethetjük, mily forgalmu lehetett ez.

Itt azután elbúcsuzunk Evliától, nem követjük őt tovább budai útján, mert elhagyja megyénket; hanem azt fogjuk inkább megnézni, volt-e alkalmá megismerni valamit megyénk többi részéből is s találunk-e még minket érdeklő feljegyzéseket értékes munkájában.

Említettük már, hogy 1664-ben Kanizsáról a Rába mellett levő török táborba utazott s ekkor utja megyénk nyugati felén vitt keresztül. A szultán sürgős levelét kellett ugyanis kézbesíteni a nagyvezérnek. Evlia nyomban a levelet-vívó ágához csatlakozott s nagy kísérettel indultak el Kanizsáról Segesdre, majd Koppányba. Innen az aga és kísérete Tamásiba mentek s bár figyelmeztették őket, hogy veszedelmes lesz a Balaton mellett vívó uton menni Fehérvárra, mégis arra vették útjokat. Meg is járták; magyar csapattal találkoztak, megütköztek, de szerencsétlenül, Evlia s az aga alig tudtak megmenekülni. Nem is merték folytatni útjukat a megkezdett irányban, hanem lekerültek Szigetvárra és Simontornya s Battyán várak felé

jutottak el Fehérvárra, onnan pedig a nagyvezér táborába. Utleírásában, mely ezen utjáról szól, Tamásiról és Simontornyáról emlékezik meg.

Me gyénk keleti része, melyen keresztül vitt a fő ut Budára, korán került török uralom alá. Láttuk, hogy Báticaséket, Szekszárdot, Paksot, Dunaföldvárt 1529-ben vette birtokába a török, mikor erre vonult Szulimán Bécs alá. A nyugoti részre később tette rá kezét: 1543—1544-ben; ekkor foglalta el a török Pécsét, Siklóst, Szászvárt, Ozorát, Döbröközt, Simontornyát, Szekesfehérvárt.

Simontornya a budai vilajetben külön szandzsákbégi székhely volt, épp úgy, mint Szekszárd. Bégjének 140,000 akcsére rugott a jövedelme, ami nagy pénz volt akkoriban, mert 1650 után 1 magyar forint vásárlási képességét tekintve 5—6 forintnak felelt meg. A bégek jövedelméből következtetést vonhatunk magára a szandzsákra is: a szekszárdi szandzsák-bégnek 123,400 akcse volt a jövedelme, a simontornyaiak 140,000, a szekesfehérvárinak pedig 600,000. A simontornyai kerület nagyságára mutat azon körülmény is, hogy 13 ziámet-birtokosa és 402 timár-birtokosa volt.¹²⁾

Rendes őrsége 2000 emberből állt, de háboru idején 3036-ra emelkedett ez a szám a dsebetiekkel, a hűbéres zsoldos katonákkal együtt. Mivel kerületi székhely volt, sok tisztviselő tartózkodott ott: sejkül-islam (a muzulmán papság főnöke), bölük-aga (hadosztályparancsnok), muhteszib (mértekekre felügyelő hivatalnok), vám- és adófelügyelő, építészeti aga, lovassági és városi ketkhuda s számos más előkelőség.

Simontornya váráról első említést 1324-i oklevélben találunk: »Simontornya vár vagy torony birtok (castrum seu turrus sive possessio Symonthurnya)«, ami megmutatja azt is, hogy honnan kapta a nevét. A jó erősen meg-

¹²⁾ A ziámet és timár jelentését lásd fennebb Szekszárdnál.

ket, alólírott tisztviselőket nem az V-ik, de sokkal kedvezőbb lakbérosztályba való sorozás illette meg, mely tisztelettel újból esedezünk az előbb említett helyszíni vizsgálat elrendeléséért s ehhez képest megfelelőbb lakbér-osztályba való utólagos besoroztatásunkért, tesszük pedig ezt hittel, teljes bizalommal és reménységgel, de jövőnk felett való bizonyos aggodalmaskodással is, mert különösen a IX., X. és XI. fizetési osztályba sorozott itteni tisztviselők a háztuladonosoknak előbb már említett lakbéremelési mozgalmával szemben teljesen védtelenek, az amugy is szerényen dotált napidíjasok pedig egyenesen a végkétségbeesés örvényébe sodortatnak, ami voltaképpen nem is csodálható, mert a napidíjak megállapítása a lakbér-osztályba sorozással levén kapcsolatos, van itt napidíjas, aki 10—20 filléres napidíj javításban részesül.

Bizva Nagyméltóságodnak kétségbe eddig sem vont kegyes jóindulatában.

Mély tisztelettel vagyunk

Szekszárdon, 1909. január 1-én

a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter urnak, Kegyelmes urunknak
kész szolgálai:

A szekszárdi állami és vármegyei
tisztviselők.

Az olasz szerencsétlenekért!

A legnemesebb emberi érzés, a részvét támadt fel hatalmas arányokban az egész föld kerekességének lakói szívében annak a szomorú katasztrófának nyomán, mely a szicíliai föld- és tengerrenngés áldozatait érte.

Minden ország népe elismerésre méltó áldozatkészséggel siet adományaival a szerencsétlenek segítésére s ebben a nemes versenyben részt kell hogy vegyen a magyar nemzet is s a nemzet minden tagja.

Az emberszeretet, a szerencsétlenek és a balsors által sújtottak iránti irgalom érzésén kívül minden magyar embernek éreznie kell, hogy Olaszország, melyet a Gondviselés sújtó keze most oly súlyosan látogatott meg, nagy tisztelettel, a szabadság iránti szeretettel nyújtott ott-hont hazánk nagy fiának: *Kossuth* Lajosnak.

Az az érzelmi közösség, amelyet az ő nagy alakja teremtett az olasz és a magyar nemzet között, bizonyára megnyilatkozik most a nemzet leányai és fiai szívében s könnyűvé fogja tenni az Országos Segítő Bizottság munkáját.

Vármegyénkint és városunkint helyi bizottságok alakítását határozta el s ezek szervezése

épített vár a Sárviz partján állt egy mocsaras tóban, alakját tekintve hosszukás négyszög alakú volt. Őrsége 500 várkatonát számlált a várparancsnok vezetésével. A várban volt a dsámi, a gabona magtár és hadiszertár. A várost is palánka vette körül s mély árok, melyen át felvonóhid s egy vaskapu vitt a városba. Népes város volt, Evlia 3000 re teszi a deszkatejű szűk házak számát, melyek közül messze kimagaslott a bégnek s a parancsnoknak díszes palotája.

Tamási palánkáról, melynek erőssége szintén régi eredetű, mert már 1315-ben találkozunk Tamási-i várnaggyal, csak röviden emlékszik meg Cselebi. Dombon fekvő négyszögű erődítmény volt e palánka, melyet árok vett körül. Egy kapuja, parancsnoka, háromszáz katonája s egy mecsetje van — írja Evlia — bazárja, mináretje nincs.

Végig kísértük Evlia Cselebit megyénk területén tett utazásaiban. Élvezetes és tanulságos volt ez a képzeletbeli utazás, mert finom lelkű s tudós kalauzra találtunk benne. Két nevezetes kutfőt köszönünk a törököknek: egyik a már említett defterek, az adóvám, s egyéb jövedelmekről szóló hivatalos feljegyzések, a másik Evliának utleirása. A defterek tulajdonképpen rengeteg számadat halmazból állanak. De aki többet lát bennük, mint csak élettelen számokat, aki jól tud olvasni e számokban, az előtt mozgalmas képsorozat tárul fel a XVI. s XVII. század életéből. Evlia műve természetesen sokkal szívesebb és elevenebb, de magában mégis épügy hiányos volna, mint a defterek; a kettő egymást azonban nagyszerűen egészíti ki s főleg ezek szolgálhatnak alapul s helyes utmutatásul a török uralom alatti idők igaz képének megkonstruálásában.

(Folytatás és vége.)

végezt *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter a következő levelet intézte gróf *Apponyi Géza* főispán és dr. *Szentkirályi Mihály* szekszárdi polgármesterhez:

„A Szicíliai Segítő-bizottság végrehajtó bizottsága folyó évi hó 9-én tartott ülésében elhatározta, hogy az összes főispánokat felkéri a vármegyei és az összes polgármestereket a városi helyi bizottságok alakítására, amelyek a gyűjtést a maguk területén külön végezzék.

Ezen határozatból kifolyólag, mint a Szicíliai Segítő-bizottság egyik védője, van szerencsém Nagyságodat felkérni, hogy a városbeli urak közreműködésével a helyi bizottság megalkotása és a gyűjtés megindítása iránt intézkedni méltóztassék. A gyűjtés történetik gyűjtő-ivekkel, vagy színelőadások, felolvasások, táncestélyek stb. kapcsolatosan.

Az adományokból befolyt összegeket a Magyar Általános Takarékpénztárnál, a Magyar Általános Hitelbanknál, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál vagy a Leszámitoló és Pénzváltó Banknál kérem befizetni, mely intézetek a befolyt összegek ingyenes kezelésére önként vállalkoztak.

Az adományok egyenkint a helyi lapokban volnának nyitgázhatók, míg az illető helyi bizottság által gyűjtött egész összeg, a fentnevezett pénzüzetek egyikénél történt befizetés után, a budapesti napilapokban fog közzétettni.

Megjegyzem még, hogy az egész segítő akció központja a kereskedelmügyi miniszteriumban van, ahol e célra külön iroda rendeztetett be, mely minden felmerülő kérdésre szívesen szolgál felvilágosítással vagy utbaigazítással

A gyűjtött összegeknek a pénzüzeteknél történt beszállításával egyidejűleg ezen iroda a gyűjtés eredményéről, illetve arról, hogy mely intézetnél mennyi fizetett be, tájékoztatandó lesz. Az iroda címe: Olaszországi Segély-bizottság, kereskedelmi minisztérium.

Végül még közlöm Nagyságoddal, hogy a Segítő Bizottság által kibocsátandó gyűjtőivekből tíz számozott példányt fogok pótlólag Nagyságod címére elküldeni és kérem szíveskedjék intézkedni, hogy ezen gyűjtőivek akár felhasználhattak, akár nem használtak fel, legkésőbb folyó évi február hó 10-ig fentemlített központi irodához juttassanak vissza.

Hazafias üdvözléssel

Kossuth.“

Vármegyénk főispánja és Szekszárd rt. város polgármestere már megtették az előkészületeket a segélyezés minél eredményesebbé tétele iránt. Így gróf *Apponyi Géza* főispán a gyűjtés megindítására felkérte a következőket: *Jeszzenszky* Andort, dr. *Frühwirth* Jenőt, *Jozsics* Józsefet, *Fekete* Ágostont, *Biró* Lajost, *Streicher* Józsefet, *Paál* Józsefet, *Sass* Lászlót, gróf *Széchenyi* Sándort, *Bernrieder* Jánost, *Forster* Zoltánt, *Návay* Emilt, *Döry* Frigyeset, *Simontsits* Elemér alispánt, ki az egész vármegye területén fog gyűjteni.

Vármegyénkiből eddig nagyobb adományokat küldtek: *Apponyi* Sándor gróf 100, a Dunaföldvári Polgári Takarékpénztár 100 koronát.

A segély akció sikere érdekében a budapesti „Széchenyi-bál“ elnöke a következő felhívást bocsátotta ki:

„Olaszországnak nincsen farsangja! A Széchenyi-bál rendező bizottsága elhatározta, hogy idei bálja jövedelmének bizonyos hányadát a szicíliai borzalmas éjszaka károsultjainak javára fordítja. Azzal a felhívással fordulok ez alkalomból Magyarországra összes báli rendezőségéhez, kövessék a „Széchenyi-bál“ példáját s szánják báli jövedelmek egy bizonyos hányadát az olasz károsultak javára, hogy a mulató Magyarország is kivegye részét Olaszországnak világrendítő gyászából, mely letarolta Itália legszebb virágos kertjét s hamvazó szerdával nyitotta meg az 1909. évi olasz farsangot.

Dobay István

a „Széchenyi-bál“ elnöke.

Téli munka.

Irta: **Remete Oszkár.**

Előre bocsátom, hogy egyáltalában nem számítok valami nagy érdeklődésre. Mert belátom, hogy ma, mikor az élet minden terén, a politikától a háziiparig a lehető legkietlenebb a helyzet, mikor az embereknek elég gondot ad a váltóik rendezése, bizony kissé naiv dolog özikek és pintyökék etetéséről írni. Ez a tema talán akkor érdekelt volna az embereket, mikor még a kemence mellett pipálva néztük a lassan ereszkedő nagy hópolyheket, miközben az asszony az ablakfülkében kötögette a végtelen hosszú zöld-szürke vadász harisnyákat. De hát térjünk vissza egy kissé abba az idegességet nem ismerő korbá s ha talán akad egy pár ember, aki elolvassa és megfogadja negyedszázados tapasztalaton alapuló tanácsaimat, már azzal egy pár szegény állat megmenekül az éhínségtől s erdő, mező nem lesz egyhamar oly kietlen, mint közéletünk, meg talán magánéletünk is.

Lesznek, akik későinek fogják találni soraim megjelenését. Igazok van, akinél tele van csür és pajta, jól tette, ha már az első novemberi hóval megkezdte vadja etetését, de akit a mult évi szárazság takarékosra kényszerít, még most is elég jókor kezdi meg ezt a nemcsak jószívű, hanem nagyon is hasznos munkát. Mert a vad a tél első mérgét a nyáron gyűjtött erő birtokában sokkal könnyebben kibírja, mint későbbi, esetleg utolsó kirohanásait, mikor már ki van ehezve, el van gyengülve.

De egyébként is most, mikor megtartottuk a hajtóvadászokat, jól kipusztítottuk a vadunkat, mert bizonyára szegényünkre kilőttünk nemcsak *aggancsnélküli* bakot, (mintha tavasszal nem találtuk volna meg), de talán még sutat is, ebéd utáni jókedvünkben nem sajnáltunk bravurból lelőni egy pár toronymagasan repülő tyukot, a nyulakat pedig száz lépésről lödöztük és a helyett, hogy legalább másnap-kutyával megkerestettük volna a sebzeteket, nagy-lelkűen átengedtük őket a rókának és a vad-orzónak, — ráérünk most már a vad óvására is, nehogy úgy tegyünk, mint az ősz, Petőfinek »A pusztá télen« című hangulatos versében:

A mit a kikelet

És a nyár gyűjtöget,

És nagy könnyelműen mind elfecsérel,

A sok kincsnek a tél csak hült helyét leli.

— Azzal ugyebár mindnyájan tisztában vagyunk, hogy ma már a vadászat nem nyers lovagi kedvtelés, sem nagyuri sport, hanem a vadhus után való nagymérvű kereslet folytán, fontos nemzetgazdasági tényező. Azt is tudja legalább mindenki, aki nemcsak »puskás«, hanem »vadászember«, hogy az óvás ugy aránylik a vadászathoz, mint az aratáshoz — ha nem is a vetés — de mindenesetre a trágyázás. Az óvás legfontosabb része pedig a téli etetés. Ha nincs nagy hó, az etetés nem feltétlenül szükséges a vadászterületen, de ha mély hó fekszik, különösen ha az fagyos, vagy épen kérges, úgy, hogy a vad nem tud áthatolni rajta, akkor egész vadállományunk is elpusztulhat az etetés elmulasztása következtében, nem is szólva az erdőben okozott nagy kárról.

A vaddisznót kevesen fogják etetni, mert egyrészt nagy károkat okoz nyáron, másrészt etetése sokba kerül. Kivált az idén aligha fogja valaki Tolnavármegyében burgonyával jótartani a vaddisznóit. De van olcsóbb eledel is a sörtevadnak: szedessünk ősszel gyerekekkel makkot, meg szelid gesztenyét, ezeket a szarvas is nagyon szereti.

A szarvas, dámvad és őz számára állítunk egyszerű saroglyákat s ha sajnáljuk bele a szénát, erre is van egy olcsóbb megoldás. Vágassunk nyáron, lehetőleg az elején, zöld gallyakat olcsó, ráérő munkaerővel, ezeket szárogassuk meg a napon, de csak kevésbé, másképp lehullik a levél, kössük kötegekbe s tegyük fel a padlásra. A vad, ideértve a nyulat is, nagyon szívesen megeszi télen. Az erdőben s nyessével kárt nem teszünk, sőt a fácskában ugyis tanácsos egyes részeket nyesegetni, hogy fel ne nőjjenek, az így nyert gallyakat télen nagyon jól el lehet etetni.

Ha nagyon mély a hó, akkor utakat is kell tiporni, hogy a vad rátaláljon az etetőhelyekre. Ha az erdőben sáros rétparcellák vannak, melyeknek szénája nem sokat ér, hagyjuk kint azt az egypár boglyát, a szarvasok nagyon meg fogják köszönni.

A legjobb módja a vad etetésének, ha csicsókát, nyulfüvet stb. termelünk az erdőben vagy közelében, de hát ez a kérdés maga egy tanulmány, mely szerény cikkem keretében el nem fér.

A fánoknak, foglyoknak alacsony tetőket csinálunk nádból (maj! azt irtam, kukoricaszárból, pedig az az idén finom takarmány) s az alá szórunk ocsut, vagy legalább polyvát. Ha restellünk tetők készítésével vesződni, elég, ha egymásra dobálunk egy pár tüskés ágat s tejebe egy kis szalmát vagy fenyőágot teszünk, alája pedig ocsut. Az ágak közt a vad ragadozó madarak elől is menedéket talál. Megjegyzem, hogy a fánoknak feltétlenül kell utakat tiporni, másképp az etetőhely közvetlen közelében is éhen pusztulhatnak. A fán különben szereti az akácfa magját is, igen olcsó módja tehát az etetésnek, ha az akácok ágait ruddal ütogetjük, a mag lehu! a hóra s a fán céd felszedgeti, bár a kukoricát bizony jobban szereti.

Ha a vetésen itt ott egy négyszögölnyi területen ellapátoljuk a havat, másnap a csapásokból meggyőződhetünk, hogy vadunk mennyire méltányolja ezt a figyelmet.

És most még pár szót azokhoz, kiknek nincs vadászterületük, csak gyümölcsös kertjük, vagy gyümölcsös kertjük sincs, *csak jó szívük!* Étessük a kis madarakat is! Tegyünk a rózsakaróra a speizba került fényes golyó helyett egy darab deszkát s erre a kis asztalra sikaszunk a kanarítól egy kis kendermagot. Vagy ha nincs kanári, rakjuk ki a madárasztalra a svártdinak, hurkának a héját s meglássuk, milyen helyesen eszegeti a cinke, a mely nyáron a hernyókat pusztítja hálaból, kis kertünkben. S ha több eszeget rakunk ki s érdekel bennünket, megfigyelhetjük, hogy nemcsak a közismert szencinke, meg a szintelen, apró mocsári cinke, hanem talán még a búbos, kékcinke is odajár falatozni. Sőt, ha nyiltabb helyen csináljuk az etetőhelyet s kemény a tél, megfigyelhetjük a pacsírtát, pintyét, haránpintyét, sármányt, tengelicet, szóval óformán egész téli madárvilágunkat, ami — eltekintve a madarak őrjási hasznától — még mulatságnak is beillik.

Igen helyes dolog például a madárkarácsonyfa: Egy két három araszos fenyőfácskát kivágunk és virágeserőbe ültetjük. Aztán felolvastunk egy pár fagygyertyát és a fagygyuval leöntjük a kis fat. Végül pedig behintjük kendermaggal, amely ráragad. Egész örömmel nézni, hogy a szegény madarak hogy lakmároznak karácsonyfajukon s bizony a fagygyut is megeszik szívesen, mert a zsiradék melegen tartja őket.

Ha aztán egy pár fészekodut helyezünk el a gyümölcsfákon, a melyekben éjjeli szállást találnak, teljes a boldogság.

Azért a puskának sem kell ám megrozdásodnia, azt csak vigyük magunkkal: a madáretetőnél ott leselkedik a karvaly, a fogoly-étetőnél a héja, no meg egy nyestet is kicsapázhatunk. A nyestnek és társainak szintén adjunk enni, de előbb egy kis sztrichnint tegyünk a falatjukba, no de erről majd más alkalommal!

* Csak mennél hamarab! Örömmel várjuk. A szerk.

EGYHÁZI ÜGYEK.

— **A pécsi egyházmegye köréből.** *Rausz* Alajos bellyei plébános, egyházi író, elnyerte a cikói plébániát. *Mózes* Endre tolnai káplán Banyabánba, *Gartner* Elek cikói adminisztrátor pedig Tolnára küldetett segédlelkésznek.

— **Hitközségi gyűlés.** Tolnán az izr. hitközség évi rendes közgyűlése f. hó 3-án folyt le. Az eddigi szokástól eltérőleg a választási mozgalom már hetekkel előbb megindult, ennek ellenére azonban a „Krausz Béla-párt“ győzött. Elnök lett: Krausz Béla, II. elnök: Strasser Fülöp, pénztáros: Steiner Lajos. Előjárók: Bloch Ármin, dr. Freund Ignác, Löwi Mór és Schön Béla. Iskolaszéki tagok lettek: Bloch Ármin, dr. Freund Ignác, Kramer Miksa, Scheiner Simon és Schön Béla.

— **A közoktatásügyi miniszter ajándéka.** Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter Szabó Károly országgyűlési képviselő közbenjárására, az alsónyékai, bátai, decsi, sárpilis ref. egyháznak a folyó évre is engedélyezte, a múlt évben adott 50—50 köbméter tüzfát.

KÖZSÉGI ÜGYEK.

— **Előjáróság választás Németkőre.** A *Rassorszky* Julián főszolgabíró elnöklete alatt megtartott választáson közigazgatási bíró Schiszler István, törvény bíró Szauer Ádám, közgyám Főber József, pénztárnok Ambach András; esküdtek Rodenbücher Ferenc, Kozmán János, Rauth József, Schlosszer Ferenc és Altmaier István lettek.

HIREK.

— **Személyi hírek.** *Apponyi Géza* gróf, főispán kedden Szekszárdra érkezett, szerdán elnökölt a közigazgatási bizottság ülésén s pénteken délben utazott el Hőgyészre.

Bezerédj Pál főrendiházi tag, selyemte nyésztési miniszteri meghatalmazott hazaérkezett Abbáziából.

— **A február elsei művészestély.** A Szekszárdon folyó év február elsején tartandó nagyszabású művészestélyre a következő meghívót bocsátották ki: A Szekszárdi Róm. Kath. Óvodát és Gyermekmenhelyet Fentartó Egyesület gróf Apponyi Sándorné, Bezerédj Pálné, Csapó Vilmosné, Döry Jenőné, Kovács S. Endrené, Perczel Dezsőné, Perczel Lajosné, Sztankoványzky Jánosné és Vizsoly Ákosné urnők védnöksége alatt 1909. évi február hó 1-én, Szekszárdon, a »Szekszárd Szálló« nagytermében Medgyaszay Vilma urhölgy, énekművésznő, Molnár Ferenc író (az »Ördög« szerzője) és Jakobi Viktor zeneszerző urak közreműködése mellett hangversennyel egybekötött táncestélyt rendez. A hangverseny kezdete este pont 9 órakor. Helyárak: Személyjegy és karzatjegy 4—4 korona, családjegy 10 korona. Felülfizetések a jóteknony cél érdekében köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Rendező-bizottság: Elnök: Szévald Oszkár. Háznagy: dr. Pesthy Pál. Pénztárnokok: Ferdinánd János, Schneider János. Jegyző: dr. Döry István. Rendezők: Bajó János, Bajó István, Barakó Sándor, Beke Ferenc, Beöthy László, Berényi Győző, Bellasits Viktor, Brey Imre, Brebovzsky Elemér, Bodnár István, Böda Géza, Bodnár Jenő, Boross Zoltán, Bures Lipót, dr. Csizmazia Géza, Csathó Egon, dr. Dragits Imre, Eibach Ödön, Erdős Zsigmond, Földes László, dr. Gulyás József, dr. Gyenes József, György György, dr. ifj. Haypál Sándor, Halmos József, Haspel Géza, Hary Béla, dr. Herczeg Gyula, dr. Herman Béla, Holub József, dr. Horvát Jenő, Hock István, Jasek Sándor, Janosits Károly, Jakab László, dr. Káldy Gyula, Komjáthy Sándor, Kontskó Andor, Kovács Ottó, dr. Kramolin Gyula, dr. Któn Ferenc, Laskó Adolf, László Géza, László Sándor, dr. Leopold Kornél, Leopold Elemér, dr. Márton József, Máthás Andor, dr. Mayer Gyula, dr. Macoveu Brutus, Mehrwerth Árpád, dr. Miskolczi Ágoston, Mirth László, Mikecz Endre, Moudry Hugó, dr. Müller Ferenc, Nagy Béla, Nemeth Márton, dr. Parragh Béla, dr. Perczel Béla, dr. Örfly Gyula, Örfly Imre, Örfly Jenő, Rácz József, Scholtz Gusztáv, dr. Schwarz Alfréd, dr. Spányi Leó, Seicz Gyula, Stetka Péter, Steiner László, dr. Steinfeld Géza, Steinfeld Béla, Szabó János, dr. Sztanó Sándor, dr. Szászi Endre, Szász Andor, Szilágyi László, Szigethy-Lajos, dr. Török Ottó, Ujkéri Antal, Varga Ferenc, Vachtl Károly, dr. Varda Sándor, ifj. Wendl István, Végess János, Vileczek Sándor, dr. Zsigmond Ferenc. A rendező bizottság, mivel nem fesszes bárról, de kedélyes estélyről van szó, kéri a hölgyeket, hogy minél egyszerűbb öltözetben jelenjenek meg.

— **A szekszárdi kaszinó választmányának ülése.** A szekszárdi kaszinó választmánya f. hó 13-án *Wigand* János soros elnöklésével ülést tartott. Uj tagokul felvették: Wallacher Lajos, Vajda Károly, Kovács Károly, dr. Herman Béla, Mikosevich Dezső rendes tagoknak, Pesthy Endre pedig vidéki tagnak. Ezután elhatározták, hogy a feltételeken lemondott jelenlgi vállalkozót felhívják, hogyha február 1-én tul maradni akar, akkor ragaszkodik a kaszinó a 3 éves szerződéshez, ha azonban a mostani, amugy is mindenképpen távozni akaró vállalkozó beleegyezik a szerződésnek febr. 1-én való felbontásába, akkor a volt vállalkozóval Reinprecht Antallal szerződnek.

Simontsi's Elemér igazgató bejelentette, hogy egy kégl asztalt rendelt 1100 korona értékben. Ennek nagyon fognak örülni a billiárdisták!

— **Uj ügyvéd.** A pécsi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. *Orbán* Márton ügyvédet, Gyöngyöshelyen, az ügyvédek lajstromába folytatólag felvette, dr. *Dénes* Ferenc volt támasi-i ügyvédet pedig, a kamara területéről történt távozása folytán, az ügyvédek lajstromából törölte.

— **Bankalapító főispán.** Békés-Gyulán Közgazdasági Bank címen új pénzüintézet alakul 300.000 korona tőkével. Elnöke *Döry Pál* főispán lesz.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter az állami mértékhitelítő hivatalok személyzeti létszámában, a XI fizetési osztályban *Frömberg* Ferencet a szekszárdi állami mértékhitelítő hivatalhoz állami mértékhitelítővé nevezte ki.

— **Anyakönyvek felügyelete.** A m. kir. belügyminiszter az állami anyakönyvek felett őt megillető legfőbb felügyeleti jognak helyszíni gyakorlásával az 1909 és 1910. években Tolnavármegye területére *Kathonay* Domokos belügyminiszteri titkárt bizta meg.

— **Elnök választás.** A bonyhádi polgári kaszinó f. hó 9-én tartott évi rendes tisztújító gyűlésén ismét *Perczel* Dezső v. b. t. t. választotta meg egyhangulag és nagy lelkesedéssel elnökévé.

— **Adományok a szekszárdi népkonyhára.** A népkonyhára adakoztak: Mehrwerth Ferenc Szekszárd 15 klg. rizs, 5 klg. konyhasó, 1/4 klg. magyarbors, 1/4 klg. szegfűbors. Ujj János Szekszárd 2 liter zsír, 2 liter ecet, 6 liter bab. Gauzer Ádám Szekszárd 4 kiló tarhonya, 4 kiló lencse. Dr. Mayer Gyula 4 kor., Kron Salamon fia Szekszárd 2 kor., Mutschenbacher Lipót Szekszárd 5 kor., Döry Frigyes Zomba 10 kor., Bezerédj Andor Jegenyés 20 kor., Nits István Szekszárd 5 korona. Ezen kegyes adományokat számos szegényeink nevében hálás köszönettel nyugtatom.

Bezerédj Pál s. k.

— **A polgári iskolák építkezése.** A polgári leányiskola és a fiú iskolai tornaterem építésénél szükséges asztalos, lakato s és mázoló munkákra beérkezett ajánlatokat dr. *Szentkirályi* Mihály polgármester elnöklete alatt a f. hó 11-én tartott bizottsági ülésen bontották fel. Beérkezett öt ajánlat és pedig *Törő* István és társai vállalkozóktól 14.8%, *Fischhof* Jenőtől 14.7%, *Debulay* Antal és *Hahn* Ferentől 25% ráfizetéssel, a Bácskai asztalos szövetkezettől a leányiskolai munkákra 2%, *Hiverth* Ignáctól a fiúiskolai tornaterem munkáira 2.5% egedménnyel. Az ajánlatok felett a közelebbi képviselőtestületi közgyűlés dönt.

— **Köszönetnyilvánítás.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a tolnavármegyei kir. tanfelügyelőség telerjesztésére gróf Zichy Gyula pécsi róm. kath. megyés püspöknek, aki a kakasdi róm. kath. felekezeti elemi iskola harmadik tantermének felépítésére 3000 (három) ezer koronát adományozott, köszönetét nyilvánította.

— **Gyakornokok a járási számvevők mellett.** A m. kir. pénzügyminiszter 30 gyakornoki állást rendszeresített a járási számvevők mellé. A számvevőségi főnököknek be kell jelenteniök, hogy hol van szükség nagyobb munkaerőre.

— **Méhészeti kongresszus.** *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter meghívta az ország méhészeti egyesületeit és vezérlelőit az 1910-ben Magyarországon tartandó német—osztrák és magyar nemzetközi méhészeti kongresszusra és az ezzel összekötött nemzetközi méhészeti kiállításra. Hiszszük, hogy új életre kelt méhészeti egyesületünk méltó képviselőtől idejekorán történik gondoskodás.

— **Hegyközségi közgyűlés.** Az Iván-Gyüszü és Porkolábvolgyi hegyközség folyó hó 24-én délután 2 órakor tartja évi rendes közgyűlését a Szekszárd Szálló nagytermében. A gyűlés tárgysorozata: 1. A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A múlt évi számadás megvizsgálása és a felmentvény megadása. 3. Az 1909. évi költségetés megállapítása. 4. Hegybíró évi jelentése a hegyközség 1908 évi működéséről. 5. Hegybíró lemondása és új hegybíró választása. 6. Az alapszabályok és hegyközségi rendtartás kinyomatása. 7. Pásztorok elleni panaszok elintézése. 8. Indítványok tárgyalása.

— **Bíró választás.** Bajó Pál, központi járási főszolgabíró elnöke alatt, f. hó 8-án tartott bíró választáson Bátaszék község bírájává *Ohmacht* János segélyegyleti igazgatót választották meg.

— **Állás elfoglalás.** Reich Oszkár volt dombóvári szolgabíró egészsége, a mint örömmel értesülünk, helyre állt, így új állomás helyét Tamásiban e hó 24-én már elfoglalja. A mikor Fördös Mihály t. b. szolgabíró visszatér Gyöngyösre.

— **Távozó rendőrkapitány.** Dr. Varga Lajos kaposvári rendőrkapitányt ifj. Ugron Gábor főispán Marosvásárhely szab. kir. város rendőr főkapitányává nevezte ki.

— **Szemere Kálmán — Visontai Soma ellen.** Szemere Kálmán, az ismert népvésznek úgy látszik, *Visontai* Soma udvari tanácsosba volt minden bizalma, mert mint maga írja, arra számított, hogy Visontai majd leutazik Tolnavármegyébe, rövidesen kidolgozza és keresztülviszi a Szabad Gazdák egyesületének alapszabályait és az ő összes peres ügyeit. Mivel azonban az alapszabály jóváhagyásból semmi sem lett, Szemere most mérges levélben ront neki Visontainak, sértő szavakkal illetve őt, hogy lemondott ügyeinek képviseléről, de ennek dacára a nála depónált 1000 koronából 500 koronát visszatartott Szemere a rendőrségen jelentette fel Visontait, viszont azonban Visontai is bizonyára sikerült feljelenteni őt, mert a hozzá intézett s hozzánk másolatban beküldött levél nem valami válogatós a kifejezésekben. A Szabad Gazdák egyesülete tehát pörrel kezdődött s pörrel végződik.

— **Gyászmise.** Szabó Géza hittanár, a szekszárdi róm. kath. olvasókör ügyvezető elnöke, a belvárosi templomban, folyó hó 18-án délelőtt 9 órakor gyászmisét tart a kör elhunyt tagjairt. A misén a kör testületileg vesz részt.

— **Községsszervezés.** Gindicsalád község székhelyének Tengelicre való áttételével ott csinos község alakul. A község derék vezető jegyzője, *Zsigmond* Elemér fáradságot nem ismerő ügyszeretettel munkálkodik azon, hogy a község részére megszerezze a fejlődés, a szellemi és anyagi jólét feltételeit. Előterjesztésére, a képviselőtestület elhatározta, hogy a belügyminisztertől csendőrörsöt és orvosi állás szervezését, a vallás- és közoktatási minisztertől pedig a községi iskolák államosítását kéri. A képviselőtestület ez iránti kérvényeit *Benyovszky* Rezső gróf, országyűlési képviselő vezetésével dr. *Csapó* Dániel földbirtokos, *Zsigmond* Elemér jegyző és *Hoffman* Ádám igazgató tanítóból álló küldöttség adta át az illető miniszternek. A küldöttség mindkét helyen szíves fogadtatásban részesült s a miniszterek a kérelmek teljesítését kilátásba helyezték.

— **Választás.** A szekszárdi iparhatósági megbízottak választását holnap délelőtt 10 órakor tartják meg a városban.

— **Felekezeti iskolák főfelügyelete.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a bonyhádi és gyöngyi felekezeti gimnáziumok meglátogatásával s azokban az állami főfelügyelet gyakorlásával, az 1908—9. tanévre *Várad* Károly székesfehérvári tankerületi kir. főigazgatót bizta meg.

— **Esküvők.** Dr. *Abay* János szekszárdi ügyvéd múlt szombaton kötött házasságot *Ell* Crestenciával. Az új pár nászutra Velencébe utazott.

Müller Jakab műgépész, a *Müller* Testvérek szekszárdi és varrógépraktár cég tagja, e hó 17-én tartja esküvőjét *Reich* Ilonkával Bonyhádon.

— **Nyugdíjazás.** *Nemes* Győző, szekszárdi újvárosi r. k. tanító nyugdíjaztatását kérte. A tanítók nyugdíjjogosultságának megállapítására hivatott bizottság f. hó 13-án tartott ülésén a nyugdíjazást javaslatba hozta.

— **Sz. m. l.** A pécsi 8. honvéd-huszárezred a tavaszi löszemlét február hó 12-én tartja meg Szekszárdon, a városbáz udvarán.

— **Népies előadások.** A kölesdi földművelő polgároknak *Benyovszky* Rezső gróf orsz. képviselő diszelnöksége mellett működő olvasóköre ismeretterjesztő közgazdasági, társadalomtudományi és népoktatási tárgyú előadásokat tart. Az előadók: Szántó Ottilia, Tantó Imre, Knebel Vilmos tanítók és *Koritsánszky* Ottó hírlapíró, lapunk munkatársa.

— **Kitüntetett tanoncok.** A pécsi orsz. kiállításra a következő iparos tanoncok nyertek kitüntetést. Arany oklevelet kaptak: *Sápszky* Andor és *Bitter* István, ezüst oklevelet: *Árvai* István, *Babics* Mihály, *Börcsök* József, *Czenger* Ádám, *Dömötör* József, *Fórai* Béla, *Frázon* Fe-

renc, *Grószbauer* Lajos, *Hangonyi* Lajos, *Kopoczky* József, *Joó* Gyula, *Mayer* Ádám, *Novák* Károly, *Mosonics* János, ifj. *Simon* Ferenc, *Tóth* István, *Schlesinger* Gyula, *Zámbó* István, *Szoboda* Géza; bronz oklevelet: *Haas* Jakab, *Baranyai* Ferenc, *Czirák* Ferenc, *Fájth* Ádám, *Kassos* János, *Potyondy* János, ifj. *Prantner* István; elismerő oklevelet: *Marth* József. A kitüntetett tanoncoknak az okleveleket múlt vasárnap az iparostanonc iskolában *Kovács* Dávid igazgató magvas beszéde után *André* István ipartestületi elnök adta át.

— **Magyarosítási jutalom kiosztása.** *Leicht* Ferenc törvényhatósági bizottsági tag f. hó 10-én osztotta ki Hőgyészen a magyarosítási jutalmakat. Az ünnepélyen résztvett az iskolaszék és tantestület *Streicher* Péter prépost vezetése alatt. Az ünnepélyt *Streicher* Péter prépost hazafias beszéddel nyitotta meg, majd *Leicht* Ferenc intézett a gyermekekhez szép buzdító beszédet.

— **Eljegyzések.** *Szabó* J. Emil, szekszárdi kereskedő, eljegyezte özv. *Mihályffy* Józsefné sz. *Vig* Teruskát Szekszárdon.

Kumper Lajos döbrökői r. k. tanító eljegyezte *Kilik* Margit döbrökői r. k. tanítónőt.

Lehoczky Andor pinchehelyi aljegyző eljegyezte *Marxreiter* Gizellát Pinchehelyen.

— **Borkóstoló.** A szekszárdi r. k. olvasókör f. hó 10-én tartotta meg kiválóan sikerült borkóstolóját. Az első felköszöntőt *Szabó* Géza ügyvezető elnök mondta. Felköszöntőket mondtak még dr. *Fent* Ferenc, dr. *Steiner* Lajos, dr. *Szászy* Endre, dr. *Zsigmond* Ferenc, *Szuliman* György, *Frének* János és *Trimó* Antal.

— **A paksi daloskör hangversenye.** A farsangi multságok sorozatát Pakson a daloskör nyitotta meg folyó hó 9-én tartott hangversenyével. A daloskör a múlt évben alakult meg. Ez alkalommal szerepelt nyilvánosan először s a siker, melyet aratott, biztosítja fényes jövőjét. A lelkiismeretes készültségért, jóízűségért, mely a darabok megválasztásában nyilvánult, elismerés illeti meg a dalárda minden egyes tagját s főleg vezetőjét, *Rein* Jánost. Nagy sikert aratott a *vonósnyegyes* s *Mihalovich* Lajosnak rögtönzött, művészi szóló-hegedűjátéka. A hangverseny középpontját a daloskör lelkes elnöke, *Paraté* György áll. polg. iskolai igazgatónak *A dal hatása a kedélyre* címen tartott felolvasása képezte. Mely pszichológiai elemzéssel motiválta a dal hatását. Nagy történelmi műveltségéből eredő tudás, könnyed szellemesség, lelkesültség, igaz érzés, *Paraté* György hamisítatlan egyénisége nyilvánult meg a szünni nem akaró tapsokkal jutalmazott felolvasásban. A hangversenyt tánc követte hajnalig.

— **Köszönetnyilvánítás.** A paksi daloskörnek a saját pénztára javára 1909. január 9-én rendezett hangversenyen felülfizettek: *Rum* Lajos 5, *Döme* István 3, *Pompár* G. 2, *Bedő* Gábor 2, *Petánszky* József 2, *Schvarcz* Gyula 2, *Kardos* János 2, *Vajda* Ignác 1, *Szikora* Béla 1, *Rosenbaum* Ignác 1, *Becht* Ödön 1, *Schwendner* Ignác 1, *Hoffmann* Ádám 1, *Rott* Jenő 1, *Pekánovits* Dániel 1 koronát, *Lővi* Aladár, *Varga* N., *Schubert* N. 60—60 fill., *Bucker* Zsigmond, *Mándl* Mór 50—50 fillért. Fogadják a nemes lelkű felülfizetők a daloskör nevében hálás köszönetemet. *Paraté* György, a paksi daloskör elnöke.

— **Halálozások.** *Roboz* János, Tolna nagyközség adóügyi jegyzője, folyó hó 13-án életének 50-ik, boldog házasságának 17-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogultnak hült tetemeit folyó hó 14-én délután helyezték örök nyugalomra a tolnai temetőben általános és nagy részvét mellett. A község derék, szorgalmas tisztviselőt vesztett benne. Halálát neje szül. *Matejka* Vilma, gyermekei: *Károly*, *István*, *Zoltán* és testvérei: özv. *Kurbos* Györgyné szül. *Roboz* Mari, *Thüry* Béláné szül. *Roboz* Janka és *Roboz* László gyászolják. Haláláról a család gyászjelentésén kívül a községi elöljáróság a következő gyászjelentést adta ki: Tolna nagyközség elöljárósága fájdalommal tudatja 20 éven át Tolna község volt adóügyi jegyzőjének, *Roboz* János úrnak, 50 éves korában f. évi január hó 13-án délelőtt 10 órakor történt gyászos elhunytát. Temetés: január hó 14-én délután 4 órakor. Nyugodjék békében! Tolna, 1909. január hó 13-án. A községi elöljáróság.

Rieger Mihály nyug. kaposvári kántortanító Kaposváron, 68 éves korában elhunyt. A boldogultban *Rieger* Nándor szálkai kántortanító edesatyját vesztette.

— **Fizetéseképtelenség.** *Erős* Ernő bonyhádi kereskedő fizetéseképtelenségét jelentett.

— **Őrzik a bajai hidat.** A balkánbeli állapotokra való tekintettel, mint az ország s különösen a déli részeken levő vasuti hidakat általában, a baja-bátaszéki vasuti hidat is katonai őrizet alá vették. Ebből az a hír került forgalomba, hogy a hidat szerb összeesküvők fel akarják robbantani, sőt az élénkebb képzelőtehetségek már le is tartóztatták a csendőrökkel hat gyanús szerbet, akiknél robbanóanyagot is találtak. Ez a hír a napilapokat is bejárta, de ezt a bajai rendőrség megcáfolta. A dolog nem került ki a belügyminiszter figyelmét sem, úgy hogy személyesen is érdeklődni kezdett a hid sorsa felől. Így *Wachszman* Vilmos csendőrszázadost telefonon utasította jelentésének megtételére. Persze a fővárosi riporter urak többet tudtak a merénylertől, mint tudott a helyszínen bárki is. Kísült ugyanis, hogy a hid felrobbantásáról szárnyaló hírek légből kapott koholmányok s inkább farsangi kacsa az egész, mint komoly valóság. A csendőrség azonban kutat s általában szemmel tartja a most épült hidat, amelynek egyébként egy Szerbiával való háborúnál nagyon fontos feladata és hivatása van. Úgy látszik, a katonaság részéről is ezért olyan nagy az elővigyázat.

— **Rokkant egyetli tagok figyelmébe.** A munkásbiztosítási pénztár választott bíróságának megalakítása miatt, a legközelebbi befejezés január hó 31-én és február hó 7-én lesz. megtartva. *Heller* Mór, pénztáros.

— **A könyvnyomdászok táncestélyére** jegyét még utólagosan megváltotta dr. *Rubinstein* Mátyás 2 koronával.

— **Zaun M.** okleveles táncitanító, középiskolai növendékeket másutt is tanít, közkívánatra.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt számában közölt híreinket, hogy Szekszárdon *Frének* János és *Tauszig* Adolf mozgófénykép színházat létesít, azzal módosítjuk, hogy ezen mozgószínházat egyedül *Frének* János öhajlja létesíti.

— **„Milleniumtelep”** Nagyörsz, Torontálmegye, kiváló minőségű, elismert fajtisza szőlőoltványokat szállít olesó árban. Magyar, német, román vagy szerb főárjegyzék ingyen és bérmentve.

— **Gyujtogatás.** Nagyszokolyban folyó hó 5-én leégett *Lágler* Sándor adóügyi jegyző háza. A tűz, a megejtett nyomozás szerint, gyujtogatásból származott.

Fogorvos

Kovács J.

vásártár-utcai műtermében hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szájpdlás nélküli fogak (hidmunka) készítettnek. Fogtömés, foghuzás és fogtisztítás a legjobb módszer szerint eszközöztetik. — Szegényeknek rendelt d. e. 8—9 ig és d. u. 1—2-ig.

MUZEUM.

— **Muzeumi felolvasások.** A belépti díjjal egybekötött muzeumi felolvasásokat ezúttal mindig szombaton este 7/6 órakor tartják, kiosztott jegyek mellett pedig továbbra is vasárnap este 5 órakor. Ma szombaton, folyó hó 16-án dr. *Varga* Sándor, főgimnáziumi tanár tart felolvasást „A föld tüzhányói és geiszirjai” címen. A felolvasást 80 színes vetített kép kíséri.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **Közgyűlés.** A szekszárdi r. k. olvasókör f. hó 17-én tartja meg évi rendes közgyűlését.

— **Méhészeti közgyűlés.** A szekszárdi méhésztársulat f. hó 19-én dr. *Szentkirályi* Mihály elnöke alatt tartotta meg közgyűlését, melyen elhatározták, hogy a méhésztársulatnak a lakossággal való megkedveltetése érdekében mint a méhest állítanak fel s ennek a gazdasági ismétlő iskola területén való elhelyezésére a város képviselőtestületétől engedélyt kérnek. Kérelmet intéznek a földművelésügyi miniszterhez az egyesületnek kaptárak és méhészteti eszközökkel való támogatása iránt. Új tagokul felvették *Kamarás* Bélát és *Pigniczky* Ferencet. A *Nemes* Győző lemondása folytán megüresedett igazgatói tisztásra *Pigniczky* Ferenc gazd. ismétlő iskolai tanítót választották meg. Elhatározták, hogy az egyesület belép a Magyar Orsz. Méhészt. Egyletbe

és a Szatmári Méhészeti Egyletbe és 2 szaklapot járat. Dr. Hilbert István titkár javaslatára *Krisztofek* Aladár egyleti pénztárosnak 50 korona tiszteletdíjat szavaztak meg, aki azonban ezt az egylet rendelkezésére bocsátotta. Buzgó tevékenységét jegyzőkönyvi köszönettel honorálták. Megjegyezzük még, hogy az egylet a 4 korona tagsági díjnak leszállítását tervezi, hogy a kevésbé vagyonos lakosok is tagjai lehessenek.

Tisztujtás. A bonyhádi r. k. olvasókör f. hó 6-án tartotta dr. Jozgits János egyházi elnök vezetése alatt tisztújító közgyűlést, amelyen a megejtett választás eredménye a következő: világ. elnök: ifj. Weber János orsz. képviselő, alelnök: Bauer József segéd lelkész, ügyész: dr. Kanzler Antal, jegyző: Schlenker Mihály, Répás Rezső, pénztárnok: Szondy Mátyás, ellenőr: Faragó József, könyvtárnok: Márz Fülöp, igazgató: Till Radó, számvizsgáló bizottsági tagok: Kosvitz Antal, Kiesz Mihály, Kirchner József: választmány: id. Eibach Ödön, Jozgits Béla, Streicher Benő, Németh Ferenc, Ruml József, Müller Pál, Rózsa Lajos, Panholzer György, Panholzer Péter, Hirth János.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Margit-virágok. Lapunk mai számában két hangulatos szép verset közlünk mutatónak abból a szépséges kötetből, amely a fenti címmel most hagyta el a sajtót s a melynek szerzője földünk, *Szendrói József* Sopron vármegyei aljegyző. A díszesen kiállított, szebbnél szebb verseket tartalmazó kötetre legközelebb visszatérünk, most csak fel akarjuk hívni a figyelmet, hogy kapható a szerzőnél, Sopronban, 2 koronáért. Melegen ajánljuk a szép verseket szeretők szíves figyelmébe.

András ur. E cím alatt Az Országos irodalmi részvénytársaság kiadásában regény jelent meg Budapesten, amelynek szerzője *Hajdu Elemér*, más néven *Havigh Béla*, szekszárdi állami főgimnáziumi tanár, kinek szép munkái lapunk olvasói előtt nem ismeretlenek. A 156 oldalra terjedő regény ezt megelőzőleg az Ország Világban is megjelent. Ismertetésére legközelebb rátérünk. Most csak jelezzük, hogy ára 2 korona.

MULATSÁGOK.

Műkedvelői előadás. A szekszárdi r. k. olvasókör, f. hó 24-én műkedvelői előadást tart. Szinre kerül Almássy Tihamér kitűnő népsziműve, a Cigány Panna. Helyárak: I. hely 1 K 40 fill., II. hely 1 K. állóhely 60, diákjegy 50 fillér. Jegyek előre válthatók a kör elnökségénél.

Ipartestületi mulatság. A szekszárdi általános ipartestület február hó 6-án a Szekszárd Szálló nagytermében táncvigalmat rendez.

Iparos mulatság. A bonyhádi általános ipartestület, f. évi február 6-án tartja meg az Erdős-szálló nagytermében évi bálját.

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

Tolnavármegye közigazgatási bizottsága 1909. január 13-án tartotta rendes havi ülését, melyen a vármegye kir. tanfelügyelője jelentette, hogy 1908. december havában 33 tanteremben 19 iskolát és 1 állandó menedékházat vizsgált meg.

Az elért eredményt jónak minősítette. A tapasztalt kisebbmértvű hiányok megszüntetése iránt saját hatáskörében intézkedett. Elnökölt még a paksi állami polgári fiu-, a szekszárdi államilag segélyezett községi polgári fiu- és leányiskola karácsonytáji javító- és magánvizsgálatain.

Harmadik korpótlék címén 120 tanító nyert 100—100 korona államsegélyt, mi 12 ezer koronát tesz ki, mellyel az államsegély Tolnavármegyében 167 ezer korona. A dec. 9-iki ülés után 224 darabot intézett el elnökileg.

Az egyes ügydarabok közül a következőket említjük fel:

Több javadalmi jegyzőkönyv és díjlevél jóváhagyása után a bizottság felhívta Kánya község előjáróságát, hogy az ottani községi óvoda-alap 1907 és 1908. évi számadását ezen bizottsághoz terjessze be s egyben a nyári menedékház vezetőnöi állást 1909. év nyarán töltsé be. A pályázatot írja ki s ha képesített egyén nem

jelentkeznék, úgy ily dajka küldéséért Mattioni Jánosné szekszárdi állami, özv. Szkertics Lajosné tolnai községi és Csekeyné Répásy Ilona dunaföldvári községi óvónőhöz forduljon, hol képesített dajkák előjegyezve vannak.

A közigazgatási bizottság Kincses László szedresi ref. tanítót, miután a képesítőt nem tette le, az 1907. évi 27. t. c. 2. §-ának 3-dik bekezdése, valamint említett t. c. 9. §-a alapján állásától elmozdította.

Bátaszék község az ottani községi iskolai alapvagyon 1908 november 1-től 1912 október 31-éig 1849 koronáért bérbeadta. A bizottság a szerződést jóváhagyta.

Alsónyéken és Diósberényben községi ismétlő iskola felállítását rendelte el a bizottság.

A főlelki községi állandó menedékház átalakítási tervét és költségvetését pedig jóváhagyta.

Ingyen ifjusági könyvtár a felekezeti iskoláknak. Az 1909. évi országos költségvetésbe a hitfelekezeti elemi iskolákkal kapcsolatban létesítendő ifjusági könyvtárakra 10.000 korona van felvéve. Kérvények 8 nap alatt terjesztendő be a kir. tanfelügyelőséghez.

PÉNZINTÉZETEK.

Rovatvezető: Schneider János

Az a rendkívüli feszültség, amely a 1907. évben az egész világ pénzügyi helyzetében jelentkezett és amely nem egy rosszul alapozott pénzügyi intézetet hazánkban is a bukásba hajtott, megszűnt. Az amerikai válság megszűntével az európai pénzpiac normális lett, a bank kamatlábak teljesen normálisak, de azért az egész pénzpiacra keresztül vonul egy vonás, mely a keserű napok emlékéül hosszas ideig fent fog maradni, nagy ovatossága tökések lekötésében és bizonyos tartózkodás a hosszú lejáratú kölcsönöknek folyósításában. Hazánk pénzügyi viszonyaiban szintén beállott a normális helyzet, a bank-kérdés megoldatlan bizonytalansága, az önálló bank felállításának esetleges, politikai presztízse fentartására szükséges kieroszakolása és csak a napokban kedvezőbben alakult boszniai annexio, bizonyos feszültségeit vittek a pénzügyi viszonyokba. A betét kamatláb jórésztben maradt a múlt évi, a 7 és 8%-os kamatláb pedig a nem visszleszámításkor, általánosságban 6½—6%-ra mérséklődött. Megyei pénzügyi intézetünk mérlegein észlelhető a múlt év nyugodtabb pénzügyi viszonyának hatása, nincsenek nagy ugrások az üzleti eredményben, legalább nincsenek ott, hol akár szerencsés parcellázás, akár részvény kibocsátás vagy alapszabály változtatás rendkívüli eseménye azt indokolta nem teszik.

A Tolnamegyei Takarékos és Hitelbank XXIV. évi mérlege.

A részvény kibocsátás mozgalmas évét a normális viszonyok közötti fokozatos fejlődés éve váltotta fel. A pénzügyi intézet, bár *Klinger* Ferenc igazgató elhunytával igen kitűnő szakértőt veszített, az igazgatóság megfogyott számban is a régebbi agilitást fejtette ki, szolid gyors, előzékeny, és kuláns eljárásával az intézetet a fejlődésben előre vitte.

De az igazgatóság ez évben még mást is tett. Mint a múltban, úgy a lefolytban is átértette hivatását teljes mértékben. Tudja, hogy pénzügyi intézeteknek és vezetőinek hivatása nem csak az, hogy a náluk elhelyezett pénzt megőrizték, kellőleg kamatoztassák és a tőkét oly módon helyezik el, hogy a részvényeseknek kellő osztalékok juttassanak, hanem *hazánkban* különösen az is, hogy az egészséges alapokon nyugvó *magyaripart* támogassák. A Tolnamegyei Takarékos és Hitelbank a lefolyt évben a Báter és Molnár könyvnyomdáknak egy részvénytársaság keretében való egyesülését lehetővé tette azzal, hogy a 120.000 K értékű részvénytőkéből 60.000 kor. elsőbbségi részvenyt jegyezett. Midőn ezt tette, megadta a lehetőséget arra, hogy a két töke-szegény, de modern és jól vezetett nyomdát egy hatalmas vállalatba fejlesztette, mely vállalat nem, ami vidéki gondolkodásunkat jellemző és az irigy rosszindulatra visszavezethető hitesztelésben — a *szekszárdi közönségnek kártel-szerű kihasználásában* — találja meg jövőjét és hasznát, mert *hisz változatlanul azokat az árakat* tartja fent, amelyeket a *Báter és Molnár* cégek a verseny idejében fentartottak, hanem abban, hogy a *külföldön is kedvezőleg fogadott naptárgyártmányával és iróalzataival* nem csak hazánkban kiszorítja a külföldi termékeket, de a *külföldön is becsületet szerez a magyar ipar-*

nak. Hogy ez nem papírra vetett frázis csak, vagy elfogult ítélkezés, azt fényesen igazolja a magyar kormány, illetve a magyar államnak pártoló támogatása, mely nem rég nagyobb nyomtatvány megrendeléssel kereste fel az új vállalatot és évekre menő szerződést kötött vele és az ország, valamint a külföld legnagyobb cégeitől nap-nap után érkező legszebb elismerő nyilatkozatok és tömeges megrendelések.

A Tolnamegyei Takarékos és Hitelbank amidőn úgy szólván élére állt ezen iparvállalatnak, tőkét legkevésbé sem kockáztatta, körültekintő gondoskodás és a tőke jövedelmező elhelyezése ügyesen párosult az iparpártolással.

A mérleg adatai a múlt évvel szemben a következő emelkedéseket mutatják. Betéteknél 188.024 korona 74 fillér, a jelzálog kölcsön kihelyezésnél 116.610 korona 20 fillér, folyószámla adósoknál 114.013 korona 48 fillér, idegen pénzügyi intézeteknél elhelyezett összeg 141.181 kor. 60 fillér. kötvény-kölcsönök-nél 8028 korona. Az értékpapír állomány 102.507 kor. 21 fillérre emelkedett. Ezen emelkedésekkel szemben a váltó-tárcánál észlelünk csak 347.101 kor. 48 fill. apadást. Az intézet ez év folyamán 1.179.089 kor. 41 fill. visszleszámítást vett igénybe amelyből 1.161.835 kor. 07 fill. az év végéig vissza fizetett. Az összes vagyon 5.490.896 kor. 23 fill., a múlt évi 5.278.640 kor. 85 fillérrel szemben. Az évi tiszta nyereség 127.805 kor. 63 fill. vagyis 5578 kor. 61 fill. több mint a múlt évben annak dacára, hogy a betétkamat nem szállított, a kölcsönök kamata azonban a múlt évvel szemben lényegesen mérsékelte. A mérleg főbb adatai a következők.

Összes vagyon 5.490.896 kor. 23 fill. amelyből váltókban 1.801.410 kor. 20 fill., jelzálog-kölcsönökben 1.736.526 kor. 11 fill., kötvényekre és előlegként nyújtott kölcsön 106.521 kor. 65 fill., idegen pénzügyi intézeteknél elhelyezett összeg 197.447 kor. 56 fill., pénz-készlet 153.242 kor. 19 fillér.

Az intézet-alaptőkéje 800.000 kor., általános tartalék-alapja 200.000 kor., osztalék-alapja 61000 kor. egyébtartalékok 18.149 kor. 14 fill., nyugdíjalap 49.198 kor. 04 fill., háztartási alap 3568 kor. 94 fillér. Ezen tartalék-alapok a felosztási tervszerint 15.000 koronával a nyugdíj-alap 4449 kor. 79 fill. gyarapítatik. A betét állomány 3.927.044 kor. 72 fillér.

A nagy forgalom dacára a behajthatatlan követelések 3014 kor. 85 fill. tettek ki amelyek a rendkívüli tartalék-alapból irattak le. Nevezetes, hogy a részvények osztaléka a múlt évvel szemben 2 koronával emeltetett vagyis 34 korona, amely tekintettel arra, hogy a részvények forgalmi értéke 600 kor. a kifizetett osztalék 566%-nak felel meg. A tartalék alapok gyarapítására és nyereség átvitel többlet a 3014 kor. 85 fill. leírás után (a nyugdíj-alapra fordított 4449 kor. 79 fill. figyelmen kívül hagyásával) 111%-nak felel meg, így a tényleges tiszta-jövedelem 677%, mely igen kedvezőnek mondható.

Az igazgatóság a folyó hó 26-án tartandó közgyűlés elé a nyereség felosztására vonatkozólag a következő javaslatot terjeszti.

Az alapszabályszerű levonások után jelentkező 101.357 K 17 fillérből adassék 2000 részvény után a 34 K 68.000, jutalmazásokra 1200 K, tisztviselők drágasági pótlékára 800 K, jótékony célra 1000 K, Bezerédy szobor-alapra 100 K, olaszországi károsultaknak 100 K, házfentartási alapra 1000 K, nyugji alapra 1000 K, rendkívüli tartalék alapra 10.000 K és osztalék-alapra 4000 K és vitessék át a jövő évre 14.157 K 17 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. K. A megkezdett polemikát megenni a közönség. A versek helyett mást kérünk, az ilyen népdalszerű dolgok már kimentek a divatból.

K. Zs. Szekszárd. Tehát 30-án. Mindenesetre közöljük.

Találmányok

szabadalmazása vagy értékesítése előtt úgy Magyarországon mint bármely külföldi államban, forduljon a

„Szabadalmi Ujság“

szerkesztőségéhez **Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 26.** Kérje a „Szabadalmi Ujság“ ingyen mutatvány-számát. 16—20

Ideális arcz-eréme a zsirtalan
DIANA ARCZKENŐCS
nappali használatra.

Az arcznak üde színt kölcsönöz és
azt bársonypuhává teszi.

Éjjeli használatra a zsirszerű
DIANA ARCZKENŐCS

szeplő, májfolt és mindennemű arc-
tisztátalanság ellen.

Ára 1 korona.

Diana szappan 70 fillér.

Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:

**Szeghy Sándor gyógyszer-tárá-
ban Szekszárdon. 2-26**

Értesítés!

Tisztelettel tudatjuk, hogy **Tolnán
az Ádám és Till-féle**

cementáru gyárat

átvettük és kibővítvé saját vezetésünk alatt
tartjuk üzemben.

Gyártunk legújabb mintára berendezett
cementtető- és mindenféle színű burkoló
lapokat, jászlakat, vályukat, kutfalazó és
csatorna-csőveket, kutfedeleket, kályha-
lábakat, oszlopfejeket, kéményfedeleket,
határköveket, Krisztus-feszületeket, min-
denféle (Mária, angyal) szobrokat, cement-
és műkö sarköveket, krip'a-keretet és
fedeleket. Továbbá elvállalunk új építkezé-
seknél műkö szoklik, valamint mindenféle
cement-, be'on- és terrazzo munkákát.

Áruink a legszolidabb kivitelben ké-
szülnek és áraink a legjutányosabbak.

1-2

Tisztelettel:

Till és Straubinger
cementáru gyártók, Tolna.

Tolnavármegye legnagyobb játékaruháza

FEKETE HUGÓ

Szekszárd, Kaszinó-bazár.

7 és 14 krajcáros áruk
óriási választékban

ugymint: ovodák, menházak és gazdasá-
gok részére árengedménnyel. — Kézi-
munkák és kellékek. Továbbá:

**Illatszerek, ingek, gallérok, nyak-
kendők, zsebkendők, harisnyák,
komót cipők, eső- és napernyők, gyer-
mek és női kötények, valamint iskola-
táskák, bőröndök, rövidárúk, szabó kellé-
kek, hajfésűk, hajtűk, kefeárúk és tombola
tárgyak legolcsóbb árban beszerezhetők.**

**Gramofonok tiszta hanggal
30 koronaért.**

Nagy választék két oldalú gramofon-
lemezekből előnyös lemezcserevel.

Harisnya kötészet és fejelések
elfogadtatnak.

Meghívó.

A Szegzárdi Takarékpénztár

LXII. évi rendes közgyűlését

saját házában 1909. évi február hó 4-én délelőtt 10 órakor tartja meg, melyre
a részvénytársaság tisztelt részvényeseit az igazgatóság ezennel meghívja*.

Tárgysorozat:

1. Az alapszabályok 19. §-a szerint a közgyűlési elnök megválasztása.
2. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes kielölése.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg előterjesztése és megállapítása, ugy a felmentvény megadása.
4. A tiszta jövedelem felosztása és kifizetése iránti határozathozatal.
5. Özv. Fördös Vilmosné kérelme, elévült betét kiadása iránt.
6. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak az alapszabályok 23. és 33. §-ai értelmében leendő választása.

Szekszárd, 1909 január 12-én.

Az igazgatóság nevében:

Örffy Lajos
igazg. elnök.

* Az alapszabályok 16. §-a értelmében a közgyűlésen csak azon részvényes
gyakorolhatja akár személyesen, akár meghatalmazott által szavazati jogát, kinek részvénye
a közgyűlést megelőzőleg legalább két hóval előbb iratott nevére.

LEGNAGYOBB-SZŐLŐOLTVÁNYISKOLA
AZ ÁLLAMI FELÜGYELET MELETT LÉTESÜLT
MILLENNIUM
TELEP
NAGYŐSZ
TORONTÁL M.

TERJEDELME 500 KAT. HOLD
KÉSZLET SOK MILLIÓ
ÁRJEGYZÉK INGYEN

MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM NEM A MILLENNIUMTELEPEN-VETTEM

Tolna község előljáró ága.

59/1909. sz.

Hirdetmény.

Tolna község előljárósága a község tulajdonát képező és a tolnai 1238
sz. tjkvben A. I. 1. sor, 648/b. hrsz. 983 népszám alatt felvett jegyzői lakot

1909. évi január hó 25-én d. e. 10 órakor

megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja.

Az árverési feltételek a főjegyzői irodában megtudhatók.

Tolna, 1909. évi január hó 10-én.

Virányi Károly,
főjegyző.

Ezer József,
bíró.

4863/ik. 908. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A paksi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Tenczl János paksi lakos végrehajtónak Feil János dunaszentbenedeki lakos végrehajtást szenvedő ellen 281 korona 64 fillér és járuléka iránt indított végrehajtási ügyében a szekszárdi kir. törvényszék területén levő, a paksi kir. járásbíróshoz tartozó, a nagypaksi 3408. számú telekjegyzékben foglalt I. 1-5 sorszám alatt levő telek 873 korona kikiáltási árban

1909. évi február hó 15. napján délelőtt 10 órakor az itteni tartalék szobában megtartandó árverésen az alábbi feltételek mellett el fog adni

Venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt a fenti kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénz fejében letenni és vevő a vételért 3 egyenlő részletben a dunaföldvári kir. adóhivatalnál 6% kamattal lefizetni köteles és végre, hogy a megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt alulirt telekkönyvi hatóságnál és Paks község előjáróságánál megtekinthetők

Paks, 1908. évi december 2 án.

SZENTPÉTERI JÓZSEF,
kir. járásbíró.

53. évk. szám 1908. vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102. illetőleg az 1908. évi XLI. t.c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. és váltó kir. törvényszéknek 1908. évi 129728 számú végzése következtében dr. Vidor Jenő ügyvéd által képviselt Veisz és Szőke javára 721 K 75 fillér s jár. erejéig 1908. évi október hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás újján letoglalt és 915 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: télikabátok, öltők és varrógép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a gyónki kir. járásbírósa 1908-ik évi V. 3492 számú végzése folytán 721 K 75 fillér tőkekövetelés, ennek 1908. évi augusztus hó 31-ik napjától járó 6 százalékos kamatai és eddig összesen 83 K 59 fillérben bíróság mir megállapított költségek erejéig alperes üzemhelyiségében előgyészen leendő megtartásáért

1909. évi január hó 25. napján délelőtt 9 órajt

határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz-fizetés mellett, a legtöbbet igénylőnek, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felbirtokoltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1908. évi XLI. t.c. 20. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyónk, 1909. évi január hó 12-én.

PETHES TIBOR,
kir. bír. végrehajtó.**Pollitzer sérv-ambulatorium**

nyilvános orvosi rendelőntézet sérvbajok, terdennöttek és amputáltak részére
Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 8., félmelet.

Az intézet szakorvosa bárkinek teljesen díjtalanul rendelkezésére áll. Az orvosi vizsgálat igénybevétele vásárlásra nem kötelező.

Orvosi ellenőrzés!**Mérsékelt árak!**

Egyéni speciális kezelés! 11-52

Szabadalmazott sérvkötők már 5 koronától feljebb.

Vidékfi megrendelések az intézet szakorvosa által lelkiismeretesen felülvizsgáltatnak s pontosan és legnagyobb titoktartás mellett eszközöltetnek.

Higiénikus cikkek a legfinomabb minőségekben, orvosiilag ajánlva és sterilizálva. Feltétlenül megbízhatóak. Tuca-tonként 2-16 koronáig.

Ugyanott most jelent meg: »Az ember egészsége« című orvosi mű, mely kizárólag a sérvbajjal, annak ellen-szereivel és kezelésével foglalkozik. E munkát bárkinek díjtalanul és zárt borítékban küldi meg az intézet igazgatósága.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, miszerint **Szekszárdon, Széchenyi-utca 140. szám alatt** (volt Martin-féle ház) a mű kornak megfelelő

butor üzletet

nyitottam.

Raktáron tartok legújabb divatu, szolid kidolgozású butorokat igen jutányos árakon.

Egyben felhívom a nagyérdemű közönség szíves figyelmét ugyanazon házban levő **asztalos-műhelyemre**, hol minden igényeknek megfelelő modern butorok elkészítését bármely rajz után elfogadom.

Kívánatra tervekkel szívesen szolgálom.

Főtörekvésem olcsó árban jó minőségű butort szállítani.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, kérem szíves pártfogását.

124-908.

Kiváló tisztelettel

Laskó Károly
asztalos és butorraktáros.

5-52

Fischl Lajos butor- és épület-asztalos, a „Pirnitzer József és Fiai“ kereskedők házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernebb butorokból, szalon-ebédlő- és irodaberendezésekből, részletfizetésekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Névjegyek**Eljegyzési lapok****Esketési és bálai meghívók****Táncrendek**

modern kivitelben szerezhetők be a Molnár-féle nyomdai műintézet r.-t.-nál Szekszárdon

Egy 2¹/₂ lóerejű teljesen jókarban levő, kevéssé használt

BENZINMOTOR

villamos gyújtással, transmissioval együtt üzemnagyoobbitás folytán 1500 koronáért eladó. — Megtekinthető a Molnár-féle nyomdai r.-t.-nál Szekszárdon.

A tamási járás főszolgabirájától.

87. sz. közig. 1909.

Pályázati hirdetmény.

A Tolnavármegye tamási-i járásához tartozó **Magyarkeszi** községben lemondás folytán megüresedett

községi jegyzői állásra

pályázatot nyitok.

Az állás javadalma:

- 1240 korona évi fizetés;
- 24 méter kemény hasábfá;
- a 270. népsorszámu házban természetbeni lakás;
- a magyarkeszi 171 sz. tjkvben A. I. 1-9. sorszámig felvett 14 hold 1087 □-öl ingatlanak adómentes haszonélvezete;
- a szervezési szabályrendeletben megállapított irásdíjak;
- állami, törvényhatósági, községi adó és illeték hátralékok behajtása után befolyt intési és végrehajtási díjak, illetve költségek, amelyekből azonban a végrehajtó és községi előjárók díjai és fuvarozási költségek fedezendőek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. törvénycikk 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. törvénycikk 3. §-ban előirt minősítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám **folyó évi február hó 6-ig** nyújtsák be.

Tamási, 1909. évi január hó 9-én.

Szévald Móric,
főszolgabiró.**Meghívó.****A „Tolnamegyei Takarékszövetkezet és Hitelbank Részvénytársaság“****XXIV. évi rendes közgyűlését**

Szekszárdon, 1909. évi január hó 26-án délután 5 órakor, az intézet helyiségében tartja meg, melyre a t. részvényesek az alapszabályok 13. szakaszára való hivatkozással tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

- A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes megválasztása.
- Igazgatósági jelentés és zárszámadás előterjesztése.
- A felügyelő-bizottság jelentése és ennek kapcsán a fölmentvény megadása.
- A tiszta nyereség hovatfordítása iránti igazgatósági javaslat.
- Az intézet elnökének az alapszabályok 23. szakasza értelmében 3 évre való megválasztása.
- Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjainak 3 évre való megválasztása.
- Az igazgató-tanácsnak alapszabályszerű kiegészítése.

Szekszárd, 1909. január hó 9-én.

Gróf Széchenyi Sándor s. k.,
elnök.

Jegyzet. Az igazgatósági jelentés és zárszámadás a kereskedelmi törvény 198. §-a értelmében a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át az intézet helyiségében ki lesznek téve és azok a részvényesek által betekinthatók.

Tánciskola-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy helyben, a «Szekszárd Szálló» épületében levő «Kereskedelmi Egylet» termében szerdán, január hó 20-án

tánciskolát

nyitok. Főtörekvésem, hogy a tánc tanulók, mindkét nembeli ifjuság az illető minden szabályaiban alapos oktatást nyerjen, hogy majdan minden társaságban könnyedén mozoghasson.

A 8-ik évet meghaladtak általam vagy a házban, vagy a házon kívül nyerhetnek oktatást.

Tanításra kerülnek a következő társas és körtáncok: *Sormagyar és palotás, francia négyes, rezgő polka, lengyelke, keringő (6 lépéssel), csárdás, kreitzpolka, Pas de quatre, Gratiano, Mignás, Boszton, Nemesfehérke és Csillagboszton, Gratiöz-boszton. Bosztonokra külön kurzus.*

A tanulók felvétele történik naponként 2—4 és este a tánciskolában fél 8 órakor.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Zaun M. okl. táncitanító.

Lakásom: **özv. Kresznénél**

Monogrammok

himzéshez, egyszerű és díszes kivitelben, jutányos áron kapható

SINGER MÓR

látyszerész, vésnők és himzóminta készítői

Szekszárd, Csisinó-bazárépület. 1—5

Előnyömdák olcsón berendeztetnek

Fa-árjegyzék

a tolnai erdőirtási vállalatától 11—52

	Kor.
Szilfahasáb méterönként	34.—
Szilgömb	30.—
Tölgyhasáb	31.—
Lágyhasáb	22.—
Lágygömb	19.—

Házhoz szállítva saját kocsimmal **K 1.40** az újvárosi új temető melletti fátelpről.

Venni szándékozók előjegyezhetnek a **nagy-tőzsdében** és **Szabó Emil** újvárosi kereskedőnél.

MEGHIVÓ.

A Bonyhádvidéki Takaréék és Gazdasági Bank r.-társaság

t. c. részvényesei **az 1909. évi január hó 31-én délelőlt 10 órakor** az intézet hivatalos helyiségében tartandó

II. évi rendes közgyűlésre

meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Közgyűlési elnök megválasztása.
2. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, ezeknek kapcsán az 1908. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása.
4. A nyereség felosztása és a felmentvény iránti intézkedés.
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság javaslata az alaptőke felemelése iránt.
6. Két igazgatósági tagnak 1 évi időtartamra való megválasztása.
7. Netáni indítványok.

Bonyhád, 1909. január hó 13.

Fleischman Lipót,
vezerigazgató.

JEGYZET. A közgyűlés megnyitásáig a részvényesek részvényeiket az intézet pénztáránál letenni tartoznak.

1—1

Meghivó.

A „Dunaföldvári Takarékpénztár Részvénytársaság”

az alapszabályok értelmében **1909. évi január hó 31-én d. e. 10 órakor** saját helyiségében

XL-ik évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Nieffergall Nándor,
elnök-igazgató.

A tanácskozás tárgyai:

1. A közgyűlési jegyző és két részvényes kijelölése a jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Az elnök jelentése, a mérleg előterjesztése és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Beérkezett indítványok és kérvények tárgyalása.
4. Az igazgatósági tanácsosok megválasztása.

Az eredeti **AFRANA** és **WETTINA**

varró- és műhímzőgépek

a jelenkor
legtökéletesebb
gyártmányai.

Singer családi, karikahajós, **Central-Bobbin** és iparos varrógépeink körforgó szerkezettel a legtartósabbak, miért is minden varrógépért **10 évi kezességet vállalunk.**

Kedvező fizetési feltételek!

Nagy varrógép- és kerékpárjavító műhely.

Használt varrógépeket becserélünk!

Tolnamegye legnagyobb gépraktára.

Alkatrészek az összes rendszerű varrógépekhez.

Szakértő műgépészünket kívánatra bárhova vidékre is kiküldjük.

MÜLLER TESTVÉREK

varrógép, kerékpár és
gazdas. gépraktárban

Szekszárd. Kaszinó-bazár.

Fióküzletek: Dunaföldvár, Bonyhád.

Beszélőgépek (grammophonok)

és hanglemezek, a legjobb felvételek, nagy választékban, részletfizetésre is.